

Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2021

Michal Lutovský a kol.

Část druhého svazku Archeologie ve středních Čechách každoročně vyplňuje přehled výsledků terénních výzkumů provedených Ústavem archeologické památkové péče středních Čech, které proběhly v předšlém kalendářním roce. Na následujících stránkách vedoucí jednotlivých výzkumů stručnou, informativní formou představují výsledky své práce za rok 2021. Jak je obvyklé, jde pouze o předběžnou informaci o terénních aktivitách, a bylo tedy ponecháno na jednotlivých autorech, kolik podrobností pro tuto formu publikace poskytnou. Shodná zůstává základní charakteristika každého hesla v podobě úvodních tří bodů:

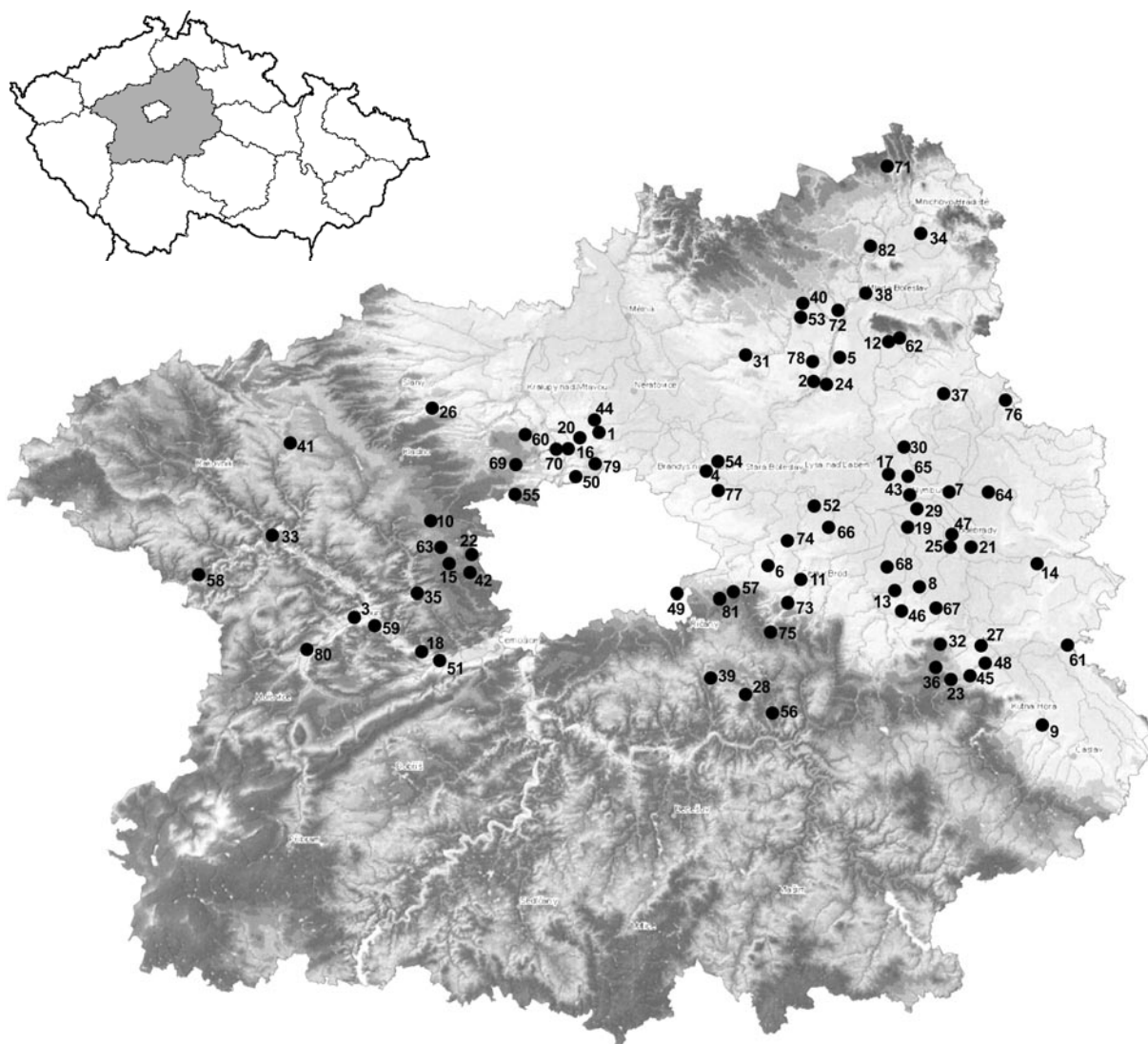
1. Upřesnění polohy výzkumu v rámci katastru (ulice, parcelní číslo apod.); některá z forem přesnější polohopisné identifikace.
2. Druh akce.
3. Stručná charakteristika archeologického zjištění; případně odkaz na vyobrazení.

Následující přehled zahrnuje základní informace o celkem 100 terénních výzkumech, které pod vedením archeologů z ÚAPPSC¹ proběhly v roce 2021 na katastrálním území 81 obcí ve Středočeském kraji, v jednom případě pak i na okraji hl. m. Prahy (*mapa 1*).² Naší snahou přitom bylo zveřejnit všechna pozitivní zjištění; vedle rozsáhlejších odkryvů tu lze proto nalézt i drobné akce zachycující kupříkladu jen fragment kulturní vrstvy či blíže nedatovanou pravěkou situaci. Z pochopitelných důvodů nejsou do přehledu zahrnuty stovky akcí s negativním výsledkem.

Michal Lutovský

1 **L. Baloun:** 4–6, 58–60, 64, 94, 95, 97; **P. Behenský:** 2, 7, 14, 26, 30, 32, 35, 38, 43, 45, 63, 67, 79, 80, 88, 89, 96, 100; **Z. Beneš:** 10, 15, 25, 29, 36, 40, 53, 54, 56, 77, 78, 83–85; **I. Benková:** 11, 57; **A. Bergerová:** 3, 12, 17, 20, 24, 39, 47, 80; **J. Bernat:** 30–32, 44, 66–71, 92; **F. Doubek:** 9, 16, 19, 21, 23, 27, 33, 34, 41, 42, 48–51, 55, 62, 81–83, 91, 93; **J. Dufek:** 8, 13, 72, 90, 99; **P. Kubálek:** 30, 32; **M. Kukla:** 44, 92; **L. Mattiello:** 75, 76; **T. Polišínský:** 74, 98; **M. Roháček:** 1, 18, 52, 65, 86, 87; **L. Smejtek:** 83; **V. Volf:** 28, 37, 46, 73; **P. Zemanová:** 22, 61.

2 Rozdělení katastrálních území zasažených v roce 2021 archeologickým výzkumem ÚAPPSC podle okresů:
Beroun: 3, 20, 39, 74, 98
Kladno: 28
Kolín: 8, 10, 13, 15, 25, 29, 36, 40, 53, 54, 56, 77, 78, 84, 85, 90
Kutná Hora: 11
Mladá Boleslav: 2, 7, 14, 26, 35, 38, 43, 45, 63, 79, 88, 89, 96, 100
Nymburk: 9, 16, 19, 21, 23, 27, 33, 34, 41, 42, 48–51, 55, 62, 81–83, 91, 93
Praha-východ: 1, 4–6, 18, 30–32, 44, 52, 58–60, 64, 66–72, 87, 92, 94, 95, 97, 99
Praha-západ: 12, 17, 22, 24, 47, 61, 65, 75, 76, 80, 86
Rakovník: 37, 46, 73
Hl. m. Praha: 57

Mapa 1. Středočeský kraj. 1. Baště, okr. Praha-východ; 2. Benátky nad Jizerou, okr. Mladá Boleslav; 3. Beroun, okr. Beroun; 4. Brandýs nad Labem, okr. Praha-východ; 5. Brodce, okr. Mladá Boleslav; 6. Břežany II, okr. Kolín; 7. Budičovice, okr. Nymburk; 8. Cerhenice, okr. Kolín; 9. Církvice, okr. Kutná Hora; 10. Červený Újezd, okr. Praha-západ; 11. Český Brod, okr. Kolín; 12. Dobrovice, okr. Mladá Boleslav; 13. Dobříchov, okr. Kolín; 14. Dobšice u Žehuně, okr. Nymburk; 15. Drahelčice, okr. Praha-západ; 16. Drasty, okr. Praha-východ; 17. Dvory u Nymburka, okr. Nymburk; 18. Hlásná Třebaň, okr. Beroun; 19. Hořátek, okr. Nymburk; 20. Hořovice, okr. Praha-západ; 21. Choťánky, okr. Nymburk; 22. Chrástky, okr. Praha-západ; 23. Kbel, okr. Kolín; 24. Kbel, okr. Mladá Boleslav; 25. Kluk, okr. Nymburk; 26. Knovíz, okr. Kladno; 27. Kolín, okr. Kolín; 28. Kostelní Střimelice, okr. Praha-východ; 29. Kovanice, okr. Nymburk; 30. Krchleby, okr. Nymburk; 31. Krpy, okr. Mladá Boleslav; 32. Křečhoř, okr. Kolín; 33. Křivoklát, okr. Rakovník; 34. Lhotice, okr. Mladá Boleslav; 35. Loděnice, okr. Beroun; 36. Lošany, okr. Kolín; 37. Mčely, okr. Nymburk; 38. Mladá Boleslav, okr. Mladá Boleslav; 39. Mnichovice, okr. Praha-východ; 40. Niměřice, okr. Mladá Boleslav; 41. Nové Strašecí, okr. Rakovník; 42. Nučice, okr. Praha-západ; 43. Nymburk, okr. Nymburk; 44. Panenské Břežany, okr. Praha-východ; 45. Pašinka, okr. Kolín; 46. Plaňany, okr. Kolín; 47. Poděbrady, okr. Nymburk; 48. Polepy, okr. Kolín; 49. Praha-Královice; 50. Přemyšlení, okr. Praha-východ; 51. Řevnice, okr. Praha-západ; 52. Semice, okr. Nymburk; 53. Sovinky, okr. Mladá Boleslav; 54. Stará Boleslav, okr. Praha-východ; 55. Statenice, okr. Praha-západ; 56. Stříbrná Skalice, okr. Praha-východ; 57. Škvorec, okr. Praha-východ; 58. Šlovice, okr. Rakovník; 59. Tetín, okr. Beroun; 60. Tursko, okr. Praha-západ; 61. Týnec nad Labem, okr. Kolín; 62. Týnec u Dobrovice, okr. Mladá Boleslav; 63. Úhonice, okr. Praha-západ; 64. Úmyslovice, okr. Nymburk; 65. Veleč, okr. Nymburk; 66. Velenka, okr. Nymburk; 67. Velim, okr. Kolín; 68. Velké Chvalovice, okr. Kolín; 69. Velké Přílepy, okr. Praha-západ; 70. Větrušice, okr. Praha-východ; 71. Vicmanov, okr. Mladá Boleslav; 72. Vinec, okr. Mladá Boleslav; 73. Vrátkov, okr. Kolín; 74. Vykáň, okr. Nymburk; 75. Vyžlovka, okr. Praha-východ; 76. Záměstí u Rožďalovic, okr. Nymburk; 77. Zápy, okr. Praha-východ; 78. Zdětín, okr. Mladá Boleslav; 79. Zdiby, okr. Praha-východ; 80. Zdice, okr. Beroun; 81. Zlatá, okr. Praha-východ; 82. Zvířetice, okr. Mladá Boleslav.

1. Baš', okr. Praha-východ

1. Ulice Dlouhá, parc. č. 22/1; S-JTSK (okolí bodu): 736998/1030703,

2. Stavba rodinného domu; základové pasy.

3. Sídlištní objekty; středověk.

V březnu 2021 byly vykopány základové pasy pro rodinný dům na místě zbořeného starého domu v centru obce Baš', vedle obecní nádrže. V pasech byla viditelná suť ze zbořeného domu, při dohledu bylo ovšem objeveno celkem pět objektů, které zdánlivě mohly souviset s předchozí stavbou, ovšem ve výplni některých přítomná středověká keramika určila jejich skutečné stáří. Jedná se o zahluobené objekty sídlištního charakteru, související se středověkým životem ve vesnici. Fragments keramiky z objektů patří do období vrcholného a pozdního středověku. Stavební práce i dokumentace archeologických situací ztěžovala podzemní voda, které rychle plnila pasy.

Miloš Roháček

2. Benátky nad Jizerou, okr. Mladá Boleslav

1. Ul. Tyršova, parc. č. 2/16; S-JTSK (okolí bodů)

711516/1024536, 711368/1024584,

711385/1024598.

2. Obnova vodovodního řadu.

3. Doba laténská, zemědělský pravěk.

Při počátečních výkopových pracích byl narušen větší zahluobený objekt sídlištního charakteru s rovným dnem. Z jeho výplně se podařilo získat fragmenty keramických nádob, dalších artefaktů a zvířecích kostí. Nálezy lze datovat do doby laténské. V dalším úseku ulice bylo ve dvou polohách zachyceno kulturní souvrství. Z výplně prvního souvrství pocházejí jen dva blíže nedatovatelné pravěké střepy a šnečí ulita. Dále byl zaregistrován objekt v podobě soujámí. Z hlinité výplně nebyly získány žádné nálezy.

Pavel Behenský

3. Beroun, okr. Beroun

1. Seydlovo nám. 24/5, areál děkanství – fara, parc. č. 1/1; S-JTSK (okolí bodu): 769552/1053106.

2. Vodovodní přípojka, liniový výkop.

3. Kulturní vrstvy; středověk až raný novověk.

Archeologický dohled v liniovém výkopu pro vodovodní přípojku odhalil kulturní vrstvy obsahující úlomky mazanice, cihel a keramiky. Výkop byl proveden úzkou lžící cca 30 cm do hloubky cca 120 cm, z toho důvodu nebyly vrstvy vzorkovány. Keramické střepy získané sběrem z hald lze datovat od 13. do poloviny 16. stol.

Alžběta Bergerová

4. Brandýs nad Labem, okr. Praha-východ

1. Areál zámku Brandýs n. Labem, parc. č. 1278; S-JTSK: 723997/1034397.

2. Historizující obnova skleníků na západních valích zámku; síť zjišťovacích sond.

3. Novověk 16. /17. století.

V rámci postupné revitalizace okolí zámku došlo k drobnému předstihovému výzkumu v prostoru bývalých skleníků, které se nalézají při JZ nároží zámku. Do současné doby se dochovalo pouze obvodové zdivo s pozůstatky vnitřního členění. Zjišťovací sondy o rozměru ca 100 × 150 cm byly umístěny jak do interiéru skleníků, tak i na vnější straně jižní zdi. Projekt obnovy počítá s minimálním narušením původních historických terénů, proto byly sondy umístěny v místech ojedinělých hlubších zásahů, jako je například vstup pro vodovodní a kanalizační přípojku. Hloubka sond dosahovala ca 25–90 cm. Z uloženin byl získán nepočtený soubor časně novověké keramiky odpovídající horizontu 16./17. století. Sonda u vnější obvodové zdi skleníků vykazovala recentní zásahy i v hloubce kolem 70–90 cm, a proto byla další exkavace uloženin zastavena.

Lukáš Baloun

5. Brandýs nad Labem, okr. Praha-východ

1. Ulice Na Tvrzi a Zahradní, parc. č. 1881, 1882/2; S-JTSK: 725194/1035385.

2. Rekonstrukce místních komunikací; plošný odkryv.

3. Neolit, starší doba železná, pravěk zemědělský; obr. 1.

V úseku rekonstruované místní komunikace Na Tvrzi, vymezeném hlavní Pražskou silnicí a křižovatkou s ulicí Zahradní, došlo v rámci výstavby nové kanalizace a následně také plošnou skrývkou staré vozovky k narušení řady archeologických situací pravěkého stáří. Jednalo se převážně o drobné sloupové jamky a dva mělké nepravidelné objekty dokumentované v minulosti již při pokládce kabelů nízkého napětí. Dále se ve vymezeném prostoru nacházely tři hlubší, torzovitě zachovalé objekty. V jednom případě se s největší pravděpodobností jednalo o zásobní jámu. Ostatní dvě archeologické situace nemohly být z bezpečnostních důvodů v úplnosti prokopány. Z výplně jednotlivých objektů se podařilo získat nepočtený keramický materiál náležející do neolitu, starší doby železné nebo obecně do zemědělského pravěku.

Lukáš Baloun

Obr. 1. Brandýs nad Labem. Zásobní jáma.

6. Brandýs nad Labem, okr. Praha-východ

1. Ulice U Vodárny, parc. č. 1882/3; S-JTSK: 725245/1035510.
2. Rekonstrukce místních komunikací – II. etapa; plošný odkryv.
3. Pravěk zemědělský; *obr. 2.*

Pokračující stavební práce na rekonstrukci uliční sítě na Vrábí v Brandýse nad Labem se v průběhu září přesunuly do ulice U Vodárny. V této části území není mocnost nadloží tak vysoká, a proto při úpravě komunikace před pokládkou nové skladby vozovky došlo k odhalení geologického podloží a společně s ním také několika zahlobněných sídlištních objektů pravěkého stáří. Veškeré situace byly nalezeny u křižovatky s ulicí Janáčkovou v těsném sousedství hlavní silnice Pražské. Nevelký soubor keramiky získaný z výplní těchto objektů můžeme obecně zařadit do období zemědělského pravěku.

Lukáš Baloun

Obr. 2. Brandýs nad Labem. Pravěký objekt.

7. Brodce, okr. Mladá Boleslav

1. Křižovatka ul. Rudé armády a Hluboká, u domu čp. 302, parc. č. 1255/1, 1255/8; S-JTSK (okoli bodu): 707779/1020633.
2. Odkanalizování obcí v povodí Jizery; výkop pro kanalizaci.
3. Kostrový hrob, novověk?

V dubnu 2021 byly při zemních pracích pro kanalizační potrubí v obci Brodce zachyceny lidské kosterní ostatky. Zpráva nám byla ohlášena archeologickým oddělením Muzea Mladobolesavska na základě článku, který vyšel na webových stránkách města Mladá Boleslav. Stavbu dozorujeme pravidelně už od roku 2020, ale vedení stavby náleží Policii ČR. Lebka byla vyjmuta z původního kontextu ve stěně rýhy pro kanalizační stoku, další zlomky byly dohledány na deponii za obcí. V okolí původního uložení se podařilo nalézt několik fragmentů keramiky a jeden železný předmět, u kterých není jisté, zda souvisí s nalezenými kostmi. Datace zůstává nejasná, není ani zřejmé, zda se ostatky nacházely v původní poloze (hrob?) nebo byly sekundárně přemístěny.

Pavel Behenský

8. Břežany II, okr. Kolín

1. Extravilán obce, ppč. 1225; S-JTSK (linie mezi body): 715577/1045857, 716046/1045806.
2. Stavba polní cesty HPC6 a k ní příslušejícího odvodňovacího příkopu.
3. Sídliště, výrobní areál?; eneolit (řivnáčská kultura), pozdní halštát/časný latén, raný a vrcholný středověk; zemědělský pravěk; *obr. 3.*

Při záchranném archeologickém výzkumu vyvolaném výkopem odvodňovacího příkopu bylo na severním okraji obce Břežany II, na levém břehu Týnického potoka, zachyceno 45 archeologických objektů. Objekty vytvářely tři navzájem prostorově a v zásadě i chronologicky od sebe oddělené jednotky. První, nejvýchodnější skupinu ležící nejbližší levému břehu Týnického potoka tvořily dvě raně středověké zásobnice, sedm objektů datovaných obecně do středověku (včetně jedné polozemnice a zásobnice) a dva objekty vrcholně středověké až raně novověké (pyrotechnický objekt a malá jímka). Druhou skupinu tvoří čtyři objekty řivnáčské kultury. Ve třech případech to byly zásobnice, z nichž největší (objekt č. 13) měla válcovitý tvar a průměr 2,4 metru. Další pět objektů bylo možné datovat na základě špatně dochované keramiky pouze rámcově do zemědělského pravěku. Poslední „skupinu“ tvoří osamocená polozemnice datovaná keramikou do období pozdního halštátu nebo časného laténu. Zbývajících 24 objektů tvořily v naprosté většině sloupové jámy bez datovatelného materiálu. Při prostudování dostupných leteckých snímků je podle porostových příznaků zřejmé, že osídlení všech tří zachycených sídlišť pokračuje dál na poli severně od plochy vlastního výzkumu.

Josef Dufek

Obr. 3. Břežany II. Objekt 13, velká zásobnice řivnáčské kultury.

9. Budiměřice, okr. Nymburk

1. Severovýchodní okraj intravilánu obce, parc. č. 149/35,36, 131/54, 149/82 ad.; S-JTSK (linie): 692884/1037582, 692856/1037665, 692689/1037640.
2. Kabely NN pro 8 rodinných domů.

3. Zahloubený objekt, jáma; neolit.

Výkop pro kabely NN při severovýchodním okraji intravilánu obce narušil dva objekty vyplněné černohnědými hlinitými zásypy zahloubené do slínového světle žlutého podloží. V nich byly nalezeny fragmenty zvířecích kostí a zlomky keramických nádob. Mimo tyto nálezy byl získán i malý fragment pazourkové štípané industrie. Objekty byly v profilech výkopu zdokumentovány a ovzorokovány.

František Doubek

10. Cerhenice, okr. Kolín

1. Ul. Antonína Hampla, parc. č. 338/9.

2. Stavba rodinného domu a garáže.

3. Sídliště, zásobní jáma, starší zemědělský pravěk.

Stavba samotného rodinného domu nebyla stavebníkem oznámena, oznámil nicméně alespoň stavbu garáže zhruba rok poté. V její západní stěně byla rýhou zasažena zásobní jáma, jež ve východním profilu zvolna mizela, ale západním profilem byla zasažena důkladně. Získaný náleзовý fond předběžně umožňuje její dataci pouze do staršího úseku zemědělského pravěku (neolit až doba bronzová). Je třeba upozornit, že v ul. A. Hampla již v minulosti proběhl výzkum M. Vávry a D. Štátného, jenž zachytil kostrové hroby únětické kultury a sídlištní areál z eneolitu a starší doby bronzové (Vávra – Štátný 2011).

Zdeněk Beneš

11. Církvice, okr. Kutná Hora

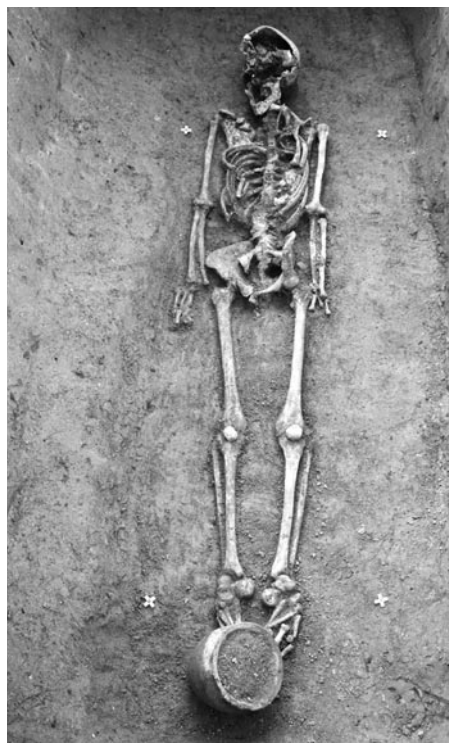
1. Západně až jižně od obce, podél budoucího obchvatu; bližší upřesnění v textu.

2. Přeložka ropovodu a sítě převážně severně od obchvatu.

3. Neolit – sídliště; doba bronzová – sídliště + pohřebiště; latén – sídliště + kostrový hrob; raný středověk – pohřebiště; *obr. 4–11*.

Před zahájením velkoplošného záchranného výzkumu v ploše obchvatu obce Církvice se Ředitelství silnic a dálnic ČR, kvůli napjatému harmonogramu samotné stavby, rozhodlo řešit provedení ZAV na přeložkách sítě a hlavně na ploše nutné k přeložení ropovodu v určitém předstihu. Tento výzkum jsme provedli v dubnu a květnu roku 2021. Pozitivní archeologické situace byly zjištěny na třech polohách. Výzkum v hlavní trase obchvatu provedla jiná oprávněná organizace.

Plocha 1 – okolí křížení silnice z Církvice do Neškaredic a Karlova a železniční trati z Kutné Hory do Časlavi, ppč. 645, 646, 661 a 691. Prozkoumány byly necelé dvě desítky objektů převážně ze zemědělského pravěku a tři kostrové hroby orientované Z–V, hlavou k Z. Dva hroby bez datovatelné výbavy – dospělého jedince ve výrazné hrobové jámě s vaječnými skořápkami u pravé nohy a patrně dítěte v mělké hrobové jámě – se nacházely západně od drážního domku. Zhruba 160 m východně, přes trať směrem k obci, byl zkoumán třetí, stejně orientovaný hrob s dochovanou celou nádobou v nohách zemřelého, pomocí níž jej lze datovat do raného středověku, nejspíše do 10. století (*obr. 4*).

Obr. 4. Církvice. Raně středověký hrob s nádobou.

Obr. 5. Církvice. Výzkum sídlištních objektů na ploše 2.

Obr. 6. Církvice. Dům z mladší doby železné na ploše 2.

Obr. 7 a 8. Církvice. Laténský hrob s mečem a kopím. Celkový pohled a detail.

Plocha 2 – poloha K Utopenci, severně i jižně od silnice z Církvice do Třebešic, ppč. 713 a 719. Hlavní kumulace objektů z mladší doby železné byla zkoumána jižně od rybníka Utopence, prozkoumáno bylo 20 zahloubených chat s typickou obdélnou konstrukcí (*obr. 5 a 6*). Dále byly zjištěny zhruba tři desítky sídlištních jam (zásobních i odpadních) a více než 160 kúlových jamek; část z nich patří staršímu neolitickému sídlišti, které se nacházelo přibližně ve středu zkoumané plochy v bezprostřední blízkosti stávající silnice. Na hraně skryté severnější plochy, asi 50 m jižně od hrany rybníka se podařilo prozkoumat pět hrobů ze starší doby bronzové. Jižně od silnice pokračovalo pravěké osídlení, unikátní zde byl nález laténského kostrového hrobu s mečem, kopím a železnou sponou (*obr. 7 a 8*). Dle informací R. Šumberové byl v minulosti nedaleko odtud zkoumán rovněž laténský kostrový hrob. V jedné sídlištní jámě byly zachyceny ostatky nestandardně uloženého jedince bez výrazné hrobové výbavy.

Obr. 9. Církvice. Kamenná konstrukce patrně vykradeného únětického hrobu na ploše 3.

Obr. 10. Církvice. Únětický hrob s jehlicí, jantarovým korálkem a nádobami.

Obr. 11. Církvice. Dýka z únětického hrobu.

Plocha 3 – poloha U Mlýna, severně od rybníka Vrabcov, písčité terasa mírně vyvýšená nad potokem Klejnárkou, ppč. 86/10 a 674. Převážná část ze zkoumaných 380 objektů byla tvořena kúlými jamkami (cca 300). Část z nich lze na základě nálezů datovat do doby bronzové, část patří patrně nadzemním stavbám z pozdní doby kamenné, stejně jako dvojžlab táhnoucí se od severu k jihu a ohraničující menší plochu ostrožny nad potokem. V západní části vymezené plochy bylo prozkoumáno 19 hrobových jam patřících kultuře únětické. Některé z hrobů měly kamenný zával (*obr. 9*), část byla bez dochované vnitřní konstrukce. Jen část hrobů obsahovala milodary; celé nádoby, ve dvou případech byly zjištěny i další před-

měty – jehlice s jantarovým korálkem (*obr. 10*), dýka (*obr. 11*) a minimálně dva náramky.

Výsledky tohoto časově a finančně velmi omezeného záchranného výzkumu budou jistě doplněny kolegy zkoumajícími hlavní trasu obchvatu.

Irena Benková

12. Červený Újezd, okr. Praha-západ

1. SV část obce, parc. č. 339/29; S-JTSK (okolí bodu): 760961/1042113.
2. Výstavba souboru rodinných domů, komunikace, inž. sítě.
3. Sídlištní objekt, eneolit.

V místě nové komunikace byl odkryt objekt o průměru zhruba 2 m, zahloubený do opukového podloží. Keramický materiál z jeho výplně náleží do staršího eneolitu (kultura nálevkovitých pohárů?).

Alžběta Bergerová

13. Český Brod, okr. Kolín

1. Ulice K Dolánkám, ppč. 244/1; S-JTSK (okolo bodu): 712550/1049440.
2. Stavba rodinného domu, řezy v základových pasech a plošný odkryv dochovaných částí zachycených objektů.
3. Pohřebiště; kostrový hrob; eneolit, sídlištní objekt; doba železná; *obr. 12*.

Při kontrole výkopů základových pasů pro rodinný dům byla v srpnu 2021 zachycena výkopem narušená hrobová jáma obsahující horní část lidského skeletu s částí dolních končetin ležící na levém boku, orientovaná hlavou k východu a s obličejem obráceným k jihu. Ve spodní části záspy hrobové jámy v blízkosti hlavy byla nalezena pazourková čepel a střep s povrchem upraveným slámováním. Na dně v jihovýchodní části hrobové jámy byla u jižní stěny zachycena pravděpodobně úmyslně vysklá-

Obr. 12. Český Brod. Zachovalá část eneolitického kostrového hrobu s koncentrací valounů v severovýchodním rohu hrobové jámy.

daná protáhlá hromádka z 37 kamenů (převážně říčních valounů a oblázků). Díky typické poloze a předběžnému určení antropologa se jedná o ženský hrob s největší pravděpodobností kultury se šňůrovou keramikou. Vzhledem k tomu, že však nebyla nalezena žádná typická keramika, je možné hrob datovat pouze obecně do eneolitu. Dále zde byl zachycen sídlištní objekt obsahující keramiku z doby železné (halštát/latén).

Tento drobný záchranný archeologický výzkum obohatil naše dosud dosti torzovité znalosti o pravěké osídlení jižní části Českého Brodu. Nález eneolitického kostrového pohřbu a objektu z doby železné lze dát do souvislosti s eneolitickými a pravěkými nálezy získanými v letech 1958–1959 v Královské cihelně (*Kudrnáč 1959a,b*).

Josef Dufek

14. Dobruška, okr. Mladá Boleslav

1. Ul. U Vrbiček, parc. č. 1685/95; S-JTSK: 701000/1017622, 700997/1017625.
2. Inženýrské sítě k rodinnému domu.
3. Zahloubený sídlištní objekt; zemědělský pravěk. V roce 2020 probíhal na parcele č. 1685/95 archeologický dohled nad stavbou rodinného domu při kterém byly zachyceny čtyři pravěké objekty (*Kopřivová 2021*). O rok později byla zahájena výstavba inženýrských sítí a ve výkopech pro kanalizační svody byl zachycen větší zahloubený objekt sídlištního charakteru o max. délce 4,2 m. Ze vzorkování výplně objektu se podařilo získat soubor přepálených pískovcových kamenů (součást otopného zařízení?) a dva fragmenty keramiky. Nálezy lze datovat jen obecně do zemědělského pravěku. Tento objekt je součástí rozsáhlého polykulturního sídelního areálu zachyceného při záchranných archeologických výzkumech prováděných postupně v letech 2018 až 2020, a to při výstavbě nových rodinných domků, komunikací a inženýrských sítí. V rámci dosavadních výzkumů bylo prozatím prozkoumáno přes 500 archeologických situací datovaných od starší doby bronzové až po raný středověk.

Pavel Behenský

15. Dobřichov, okr. Kolín

1. Poloha Malé noviny, parc. č. 147.
2. Výstavba komunikace – Malé noviny.
3. Sídliště, ojedinělé nálezy z ornice, doba římská; keramika, kosti; *obr. 13 a 14*.

Jde o pokračování stavby, která byla formálně započata v březnu 2020 provedením hrubé skrývky nadloží do hloubky 20 cm. Součástí akce byla také povrchová prospekce s detektory kovů, která byla úspěšná a přinesla několik kovových datovatelných nálezů, které společně s nasbíranými zlomky keramiky, kostí a mazanice indikovaly přítomnost sídliště z mladší až pozdní doby římské a snad i doby stěhování národů. V roce 2020 pak navázaly zemní práce, jež měly za následek rozběhnutí standardního záchranného výzkumu. Během něj bylo zachyceno a zdokumentováno celkem 36 archeologických objektů, z nichž ty, které bylo možné na základě ná-

Obr. 13. Dobřichov. Objekt 37 (studna?) v JV profilu rýhy pro inž. síť.

Obr. 14. Dobřichov. Řada kúlových jamek č. 38–41 v ploše výkopu pro jímku.

lezů datovat, patřily přelomu starší a mladší doby římské (více viz *Beneš 2021a*).

V březnu 2021 pak zemní práce na lokalitě pokračovaly výkopy přípojek inž. sítě k jednotlivým parcelám RD, ale také pokračováním skrývek v trase rýhy 2 tam, kde v loňském roce skončily (tedy v ploše 3). V ploše 4 byl takto zjištěn objekt 37, který se nakonec ukázal být hluboký více než 200 cm od úrovně povrchu. Jeho dna nebylo možné z technických důvodů (spodní voda) dosáhnout (*obr. 13*). Zajímavým zjištěním je, že v hloubce 60 cm obsahoval patrně celý skelet psa, nemohl však být vybrán celý. Na SV konci rýhy 2 v ploše 4 byla skryta plocha pro

jímku o rozměrech 8 × 2,15 m. Zde byly zjištěny objekty 38–41, víceméně kúlové jamky (*obr. 14*). V přilehlé a dodatečně provedené rýze byly pak objeveny objekty 42 a 43, opět kúlové jamky. Rýha 2 pro kanalizaci a vodovod pak byla, již bez objevu dalších archeologických situací, dovedena až do JV konce nové komunikace a metodou protlaku připojena na stávající řady v ul. Kalabousek.

Zdeněk Beneš

16. Dobšice u Žehuně, okr. Nymburk

1. Na Stráni; parc. č. 419/19, 423/1; S-JTSK (linie): 681871/1045974, 681813/1045850.

2. Výstavba vodovodu, splaškové a dešťové kanalizace.

3. Zahloubené objekty, doba bronzová.

Výkop pro vodovod při východní hraně přístupové komunikace v lokalitě Na Stráni narušil pět zahloubených objektů, většinou odpadních a sloupových jam. Obdobná situace nastala při hloubení rýh pro dešťovou a splaškovou kanalizaci při západní hraně cesty a následně v tělese silnice vedoucí z Dobšic do Žehuně. Zde bylo zachyceno dalších sedm zahloubených objektů, opětovně především odpadních jam. Poslední z těchto objektů byl zachycen při napojení kanalizace v tělese silnice do Žehuně v křižovatce s touto místní komunikací. Jednalo se o mírně zahloubený objekt v rámci tmavé hlinité podorniční vrstvy, s výplní obsahující větší množství drobných zlomků uhlíků a mazanice a s množstvím přepálených středně velkých lomových kamenů z hrubozrnného pískovce uložených nad jeho dnem. Zjištěné objekty jsou součástí sídelního areálu z doby bronzové, zjištěného v předešlých letech při výstavbě příjezdové cesty.

František Doubek

17. Drahelčice, okr. Praha-západ

1. Za Panským rybníkem, parc. č. 144/7, 930, 929, 786, 1136, 795/2, 144/3, 181/9, 780/1, 181/3, 183/3, 779/14, 988, 22/1, 30, 47/1; S-JTSK (okolí bodu): 759357/1047174.

2. Výstavba 56 rodinných domů a technické infrastruktury.

3. Sídliště, mladší doba bronzová; hrob, pravěk.

Archeologickým dohledem bylo při skrývkách pro rodinné domy a komunikace objeveno sídliště knovízské kultury. Odkryto bylo asi 150 objektů: kúlové a sloupové jamky, zásobnice, hliníky, žlábek a jeden hrob (skrčená poloha na boku, podle antropologického určení P. Kubálka šlo nejspíše o ženu). Výzkumem byl získán početný soubor keramiky, mazanice a zvířecích kostí.

Alžběta Bergerová

18. Drasty, okr. Praha-východ

1. Areál bývalého zemědělského dvora, parc. č. 6/2, 8/1, 8/2, 11/1, 25/3, 50/2, 97; S-JTSK (plocha mezi body): 742680/1030682, 742612/1030606, 742509/1030776, 742602/1030814.

2. Přestavba starého zemědělského dvora a všech objektů uvnitř na klášter bosých karmelitek.

3. Středověk, novověk, industriální období; *obr. 15.*

Počátkem roku 2021 začal záchranný archeologický výzkum v Drastech (část města Klecan, okr. Praha-východ), kde v areálu bývalého zemědělského dvora si komunita sester patřící k bosým karmelitkám Řádu nejblahoslavenější Panny Marie z hory Karmel staví nový klášter. Sestry se sem přestěhovaly ze svého původního sídla na Hradčanském náměstí v Praze. Nejstarší dochované stavby v hospodářském dvoře jsou z druhé poloviny 18. století a první poloviny 19. století, areál je zapsán jako kulturní památka. Archeologicky pozitivní zjištění na tomto místě je zajímavé zejména proto, že písemné prameny hovoří o existenci středověké tvrze v Drastech. Vesnice jako taková je poprvé zmiňována na počátku 14. století a tvrz v jeho poslední čtvrtině. Poslední písemný záznam o tvrzi a jejím majiteli pochází z roku 1480 (*Sedláček 1998, 277*).

V předchozích letech, kdy se začala upravovat nejprve část hospodářských objektů a později tzv. Panský dům (čp. 1) na dočasné ubytování sester, nedošlo k pozitivním archeologickým zjištěním. Nová etapa záchranného výzkumu se v roce 2021 rozeběhla teprve v souvislosti s přestavbou velké budovy bývalého chléva se špýcharovým patrem na jedno z křídel kláštera. Uvnitř je budova příčně rozdělena na tři místnosti (sondy I–III). Po odstranění betonových nebo cihelných podlah a po vybourání zděných žlabů pro dobytek byly podél všech obvodových zdí i příček vyhloubeny rýhy pro podezdění a odvětrání základů, později došlo i k dalším liniovým výkopům v podlaze uprostřed místností. Všechny uvedené zásahy narušily množství archeologických vrstev a objektů, zejména jam, sloupových jam a zdí. V jihovýchodní místnosti (sonda I) byla jedna z rýh rozšířena a v ploše prozkoumány pozůstatky pece (*obr. 15*). Podle nálezů keramiky a dalšího materiálu se dají situace v sondách I–III předběžně datovat do mladšího raného středověku, vrcholného středověku, ale dále také do novověku (zejména zdíva) a staršího industriálního období (v souvislosti se zemědělským dvorem).

Obr. 15. Drasty. Středověká pec, obj. 513.

Později se zemní a stavební práce přesunuly do exteriéru na jihozápadní stranu budovy chléva se špýcharovým patrem, kde byla provedena skrývka (sonda IV) pro zbývající tři zcela nová křídla kvadratury kláštera. V ploše sondy IV se podařilo odkrýt více než 200 zahloubených archeologických objektů. Jejich rozmístění se před úplným zpracováním jeví jako nepřehledné, stářím se pohybují od přechodu raného a vrcholného středověku až po mladší industriální období (například zděné cihlové kanály, hnojník). K výraznějším strukturám v sondě IV se řadí další velká pec, stejné konstrukce jako středověká pec v sondě I, a také úseky dvojice až trojice dlouhých paralelních žlabů, probíhajících v přímé linii ve směru JZ–SV, a k nim přibližně kolmo směřující úsek jednoduchého žlabu (12.–13. stol.). Kromě běžných sídlištních objektů byly zachyceny také dva středověké pohřby zvířat, psa a okovaného koně. Při zpracování se nepodařilo rozpoznat žádné pravěké nálezy a doposud nebyly v dokumentovaných řezech ani na zkoumaných plochách přesvědčivě zjištěny ani žádné výraznější stavební pozůstatky písemně zmiňované tvrze. Ta se podle místní tradice měla údajně nacházet v horní části dvora u hlavního vjezdu, snad v místě stavby čp. 2. Takové představě by snad mohl nasvědčovat ojedinělý nález zlomků kamenných kachlů v jednom z objektů při jihozápadním

Obr. 16. Dvory u Nymburka. Únětický dvojhrob s pozůstatky třetího jedince při hraně hrobové jámy

okraji sondy IV, nejbliže k horní bráně areálu. Záchraný výzkum nebyl dokončen a pokračovat bude i v dalších letech dle postupu výstavby kláštera.

Miloš Roháček

19. Dvory u Nymburka, okr. Nymburk

1. Jižní část extravilánu obce; S-JTSK (linie): 700350/1034918, 700414/1035192, 700154/1035351, 700173/1035592.

2. Výstavba polních cest C1, C487.

3. Hrob; únětická kultura; *obr. 16.*

Skrývka pro polní cesty a zejména odvodňovací rýha při jejím okraji narušila hrobovou jámu z mladšího období únětické kultury. V hrobové jámě byli pohřbeni tři jedinci. Ostatky prvně pohřbeného dospělého jedince byly při následném pohřbu očistěny a vyskládány k okraji hrobové jámy. Další dva jedinci, zřejmě podle prvotních zjištění muž a mladší žena, byly do hrobové jámy uloženy hlavami proti sobě s propletenými dolními končetinami. Vzhledem k tomu, že ani u jednoho z těchto jedinců nebylo zjištěno poškození nohou, lze předpokládat jejich společné uložení do hrobové jámy. Rýha pro odvodnění poškodila částečně skelety pohřbených jedinců, ale zejména prošla místem, kde byly uloženy nádoby s milodary. Ve stěnách a při dně výkopu této rýhy byly zachyceny zbylé části tří keramických nádobek (2 koflíky, 1 miska?). V zásepě hrobové jámy se pak našlo i několik fragmentů sídlištní keramiky s věteřovskými prvky. Při začištění okolí této hrobové jámy v tělese budované polní cesty již další objekt zjištěn nebyl.

František Doubek

20. Hlásná Třebaň, okr. Beroun

1. Ul. Spojovací, parc. č. 388/35; S-JTSK (okolí bodu): 761485/1059098.

2. Stavba rodinného domu.

3. Sídlíštní objekt, doba bronzová

Ve výkopu pro inženýrské sítě byl objeven jeden sídlíštní objekt, zdokumentovaný a ovzorkovaný na obou profilech. Objekt byl zahluobený do šterkopiskové vrstvy, měl na šířku 1,7 m, nebylo dosaženo dna. Podle malého souboru keramiky jej lze datovat do doby bronzové.

Alžběta Bergerová

21. Hořátev, okr. Nymburk

1. Areál Technologického parku, parc. č. 419/19, 423/1; S-JTSK (okolí bodu): 698903/1041585.

2. Výstavba zpevněných ploch.

3. Zahluobený objekt, jáma, zemědělský pravěk.

Mělčí objekt oválného tvaru zahluobený do šedobílého slínového podloží. Rozměry objektu ca 200 × 100 cm, hloubka do 25 cm. Ve středu objektu zahluobení nepravidelného tvaru. V tmavé hlinité výplni bylo nalezeno roztroušeně několik zlomků keramiky. Nejvíce těchto úlomků obsahovala jihovýchodní čtvrtina objektu. Mimo keramiky žádné jiné movité archeologické nálezy zaznamenány nebyly.

František Doubek

22. Hoštice (k. ú. Klíčany), okr. Praha-západ

1. Ulice Průběžná; ppč. 580, S-JTSK (okolí bodu): 741637/1030408.

2. Rodinný dům; základové pasy.

3. Sídlíštní; raný středověk; *obr. 17–19.*

V létě 2021 byl na východním okraji obce zachycen další objekt sídlíštního charakteru z raného středověku. Vzhledem k přítomnosti nadložních vrstev, které nebyly skrývkou odstraněny, byl zachycen pouze v půdorysu základových pasů v hloubce přibližně 60 cm pod úrovní současného terénu. Z technických důvodů nemohl být prozkoumán v úplnosti, a jeho severovýchodní i jihozápadní část a dále jihovýchodní roh se tak nacházejí pod základovou deskou. Nicméně se podařilo prozkoumat alespoň nejdůležitější část objektu, a to jeho severozápadní část s kamennou destrukcí pece, odkud většinou pochází nejvíce nálezů.

Jedná se o polozemnicí téměř čtvercového tvaru o rozměrech cca 3,4 × 3 m a zahluobenou cca 40 cm do sprášového podloží. Z konstrukčních prvků byla zachycena pouze jedna kúlová jamka nalézající se u jižní stěny domu, nicméně vzhledem k omezenému odkryvu je možné, že se zde nachází i další kúlové jamky související jak s vlastní konstrukcí domu, tak eventuálně s jeho vnitřním vybavením. Pozůstatky kamenného otopného zařízení se nacházely v severozápadním rohu, tedy v místě, kde se v těchto objektech nachází nejčastěji. V jejich

Obr. 17. Hoštice, k. ú. Klíčany. Celkový pohled na objekt zachycený v pasech.

Obr. 18. Hoštice, k. ú. Klíčany. Detailní pohled na západní část kamenné destrukce otopného zařízení s fragmenty keramických nádob.

těsné blízkosti se nalézala torza pěti keramických nádob. Z ostatních nálezů stojí za zmínku kamenný brousek a fragment kamenného drtidla. Rovněž se zde vyskytlo několik úlomků zvířecích kostí, představujících pozůstatky masité stravy. Na základě keramických nálezů lze tuto chatu časově zařadit předběžně do 7. století.

Celkově lze shrnout, že se jedná již o sedmou a dosud nejzápadněji situovanou polozemnici prozkoumanou v této poloze během předchozích let v rámci výstavby komunikace, inženýrských sítí a rodinných domů (Zemanová 2018; 2019; 2020).

Petra Zemanová

Obr. 19. Hořovice, k. ú. Klíčany. Torzo keramické nádoby pocházející z objektu.

23. Choťánky, okr. Nymburk

1. Choťánky-Balkán, Choťánky-Vrčení; S-JTSK (okolí bodu): 689773/1043701.

2. Kabely NN, VN a TS.

3. Zahluobené objekty; neolit, středověk nesp.

Probíhající akce výstavby přípojek kabelů NN a VN pro 108 odběrných míst v nové lokalitě výstavby rodinných domů na pozemcích mezi místními částmi Balkán a Vrčení. Při výkopu pro trasu kabelového vedení severně podél silnice II/611 se podařilo v místě za zastavěnou plochou v místní části Balkán směrem na Vrčení zachytit osm zahluobených objektů. Podloží v těchto místech oproti celému okolí netvoří písek, ale vata sprašová hlína, do které byly nalezené objekty zahluobené. V profilech výkopu byly tyto objekty zdokumentovány, zaměřeny a ověřovány. Z jejich výplně se podařilo získat několik zlomků zvířecích kostí a drobnější fragmenty keramických nádob. Vzhledem k blízkosti neolitického rondelu, který se nachází ca 200 metrů západně, se dá předpokládat, že nalezené objekty spadají do téhož období. V pokračující trase výkopů jižně od hlavní silnice při komunikaci k osadě Vystrkov a v poli jižně od ní pak bylo identifikováno dalších osm zahluobených objektů náležejících ke stejnému sídelnímu areálu. Jedna z těchto nově detekovaných jam se však lišila od ostatních charakterem a zabarvením výplně a dle zlomku nalezené

keramiky ji lze datovat do blíže nespecifikovaného období středověku.

František Doubek

24. Chrástany, okr. Praha-západ

1. Severně od obce, parc. č. 375/1, 375/9; S-JTSK (okolí bodu): 754744/1045476.

2. Logistické centrum Chrástany; skrývka pro stavbu haly.

3. Hrob; eneolit?

Při skrývce pro stavbu nové haly a parkoviště byl zjištěn zatím blíže nedatovaný kostrový hrob bez zvláštní úpravy, oválného půdorysu, zahluobený do žlutohnědé spraše. Hloubka hrobu byla 45–50 cm. Ostatky se dochovaly velmi torzovitě, na dotek se rozpadaly. Jedinec menšího vzrůstu byl pohřben ve skrčené poloze na pravém boku, hlavou k Z, nohama k V, obličej směřoval k J. Ruce měl pokrčené a složené pod hlavou. Kostí jsou z části dislokované (spodní čelist a hrudník), zřejmě kvůli narušení původního uložení zvířecí norou. Hrob neobsahoval žádné artefakty. Vzhledem k orientaci, hloubce hrobové jámy i absenci nálezů pravděpodobně pochází z mladého eneolitu.

Alžběta Bergerová

25. Kbel, okr. Kolín

1. Celá obec, včetně části Kbílek.

2. Tlaková kanalizace a vodovod.

3. Venkovské sídliště; novověk; zlomky keramiky a kamnových kachlů.

Během stavby nebyly zjištěny archeologické situace *in situ*, pouze přemístěné nálezy. Tak byly ve výkopku rýhy hlavního řádu před čp. 7 a 8 na jižní straně ulicové návsi nalezeny zlomky glazované novověké keramiky a zlomky kamnových kachlů z rezné keramiky.

Zdeněk Beneš

26. Kbel, okr. Mladá Boleslav

1. JZ strana návsi, parc. č. 839/1, 928/3, 62/4; S-JTSK (okolí bodu): 709696/1024559.

2. Výkopové práce pro kNN.

3. Soubor zlomků keramiky, mazanice; vrcholný středověk – novověk.

Při kontrole rýhy pro pokládku kabelu NN byly na výhazu z výkopu sebrány četné zlomky keramických nádob datované od vrcholného středověku až po mladší novověk a kousky mazanice. Keramický soubor je technologicky velmi pestrý. Obsahuje světlé červeně malované zboží, keramiku s vnitřní glazurou (talířovitě misky) a redukčně pálenou keramiku s leštěným povrchem. V trase rýhy nebyly zjištěny žádné zahluobené objekty. Veškeré nálezy pocházejí pravděpodobně z nadložního souvrství. Výkop probíhal na východním okraji usedlosti čp. 4 při hranici sousedního stavení čp. 83. Podle císařského otisku stabilního katastru z roku 1842 se jedná o parcely původních čísel 63 a 62.

Pavel Behenský

27. Kluk u Poděbrad, okr. Nymburk

1. Bílkova ul., parc. č. 83/28; S-JTSK (okolí bodu): 695769/1044311.

2. Výstavba prodejny LIDL.

3. Zahloubený objekt, jáma; zemědělský pravěk.

Akce začala již na počátku roku, ukončena byla ale až v průběhu druhého pololetí 2021. Před výstavbou proběhla na místě plošná skrývka plochy pro budoucí prodejnu supermarketu a parkovací stání. Ještě před touto skrývkou však proběhla sondáž k zjištění mocnosti nadložních vrstev. V jedné z těchto pěti sond byla zachycena mělce zahloubená kruhová jáma vyplněná světle hnědým hlinitopísčítým zásypem. Z její výplně pak bylo získáno pár velmi drobných erodovaných keramických fragmentů pravěké keramiky. Další objekty v průběhu stavby již zjištěny nebyly.

František Doubek

28. Knovíz, okr. Kladno

1. Parc. č. 617/67; S-JTSK (okolí bodu): 761130/1026668.

2. Novostavba rodinného domu; plošná skrývka.

3. Sídlištní objekty; zemědělský pravěk, pozdně hradištní období, vrcholný středověk; *obr. 20*.

Po skrývce ornice byly v půdorysu dokumentovány tři zahloubené sídlištní objekty z 12.–14. století, které byly rozděleny na poloviny a vybrány. Dvojice pecí obdobně datovaných byla zachycena pouze na řezu budovanou opěrnou zdí – podle výplně (jedna z pecí měla dochovanou i klenbu a podlahu vyskládanou valouny) s velkým počtem zlomků užívané keramiky a železnými nástroji se jednalo s největší pravděpodobností o velkou potravinářskou pec. V SV koutě skryté plochy byl zachycen na řezech stavební jámy mělce se do podloží zahlubující objekt (JZ část), ve tmavé výplni s ojedinělými zlomky pravěké keramiky.

Vojtěch Volf

Obr. 20. Knovíz. Pec.

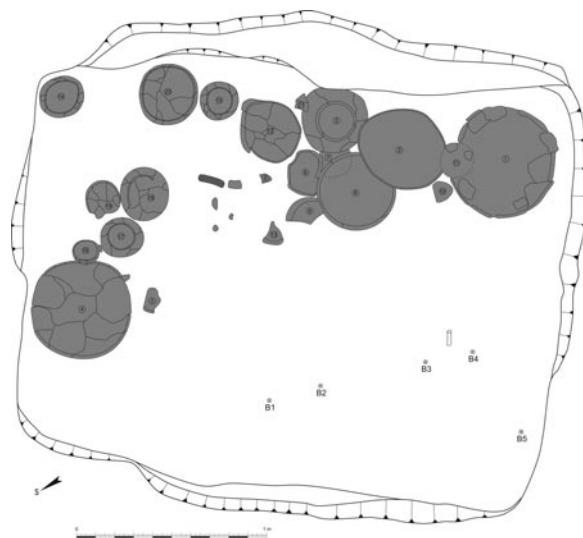
29. Kolín, okr. Kolín

1. Ul. Plynárenská, parc. č. 1900/11, 1900/5, 3122/2, 3122/3.

2. Výstavba rodinných domů.

3. Pohřebiště, komorový hrob, bylanská kultura; keramika, kosti, drobné bronzové předměty, železný nůž; *obr. 21–24*.

Stavba na jednom z posledních nezastavených pozemků na Kutnohorském předměstí sestávala nejprve z úpravy celého areálu (likvidace náletových dřevin a další vegetace, ale také odstraňování recentních sutin) a poté ze svažování parcel pro jednotlivé zamýšlené stavby (rodinné a řadové domky). V této etapě bylo podloží (váté spráše) dosaženo pouze v samém JV rohu areálu (parc. č. 3122/2), bez zachycení archeologických situací. Při dalším postupu byla započata skrývka páteřní komunikace (parc. č. 3122/3), a sice na hranu podloží a od západního konce k východnímu. Zhruba v polovině trasy se kvůli postupnému svažování terénu k severu, resp. severovýchodu, stavebník rozhodl nechat dále skrývku probíhat v nadloží. Tato strategie se z technických důvodů změnila na počátku června, kdy byla i v této východní polovině komunikace doskryta na podloží. Tehdy byl v její jižní hraně nalezen objekt 1, který byl po prvním pokusu o kopání a objevu velkého keramického talíře vyhodnocen jako hrob bylanské kultury. Po dohodě s investorem a dodavatelem stavby bylo nadloží nad hrobem jižně od hrany komunikace skryto a odhalen celý půdorys objektu.

Obr. 21. Kolín, Plynárenská ul. Digitalizovaný plán hrobu 1.

Díky pomoci kolegů z Regionálního muzea v Kolíně se během více než dvou týdnů podařilo prozkoumat hrobovou komoru, jež měla na hraně začístění rozměry 2,4 × 3 m a hloubku 45 cm (je však třeba připočítat blíže nezměřitelnou původní úroveň nadloží). V hrobové jámě se našlo celkem 21 keramických nádob, které byly – s výjimkou rozměrného talíře – odebrány zabalené *in situ* pro rozebrání a složení v laboratoři konzervátora keramiky a také kvůli záchraně vzorků pro případné archeobotanické či chemické analýzy. Hrob byl patrně již v minulosti vykraden, neboť z kovových nálezů obsahoval pouze železný nůž, několik drobných bronzových korálků, bronzovou hlavičku nýtu (?) a dva úlomky bronzového náramku, nalezené v zásypu hrobu. Z důvodu zachrany i těch nejdrobnějších nálezů, ale také kvůli

Obr. 22. Kolín, Plynárenská ul. Balení hrobové keramiky k vyzvednutí *in situ*.

Obr. 23. Kolín, Plynárenská ul. SZ segment hrobové jámy hrobu 1. V SZ nároží hrobu umístěná nádoba je patrně urnou s kremací.

archeobotanickým analýzám, byla vrstva podlahy kompletně odebrána k proplavení. Kosterní pozůstatky nebožtíka během výzkumu nebyly zachyceny ani v náznacích, proto lze předpokládat, že jde o hrob žárový a kreační ostatky se nacházejí v jedné z nádob, pravděpodobně v hrubé hrncovité nádobě umístěné stranou ostatních v samotném SV nároží hrobu.

Při poslední kontrole stavby dne 8. 7. 2021 byl v jižní hraně centrální rýhy pro inž. sítě uprostřed skryté komunikace překvapivě zjištěn objekt 2, jenž rozměry a plochým dnem odpovídá hrobu 1. Z jeho stěny byly při začišťování pro dokumentaci získány uvolněné zlomky keramiky, patrně starší doby železné. S největší pravděpodobností se jedná o druhý hrob, vzdálený jen 13 m SZ směrem od hrobu 1. Při první skrývce nebyl viditelný patrně z toho důvodu, že byl překrytý dalšími 40 cm zdánlivě čisté sprašové vrstvy. Jak a kdy k tomuto překrytí došlo, není zřejmé. Faktem však je, že zbytek hrobu se

Obr. 24. Kolín, Plynárenská ul. V jižním profilu středové rýhy kanalizace zachycená hrobová jáma č. 2.

nadále ukřívá pod budoucí vozovkou a jednou z parcel na její jižní straně. Zbývá konstatovat, že výzkumem byly zjištěny dva hroby bylanské kultury, které jsou zcela jistě součástí většího pohřebiště, které bylo z důvodu různých stavebních aktivit porušováno již od konce 19. století a je doloženo 10 hroby (*Koutecký – Sedláček 1984*). Nový výzkum k nim tedy umožňuje připočítat další dva, byť pouze jeden byl standardně prozkoumán.

Zdeněk Beneš

30. Kostelní Střimelice, okr. Praha-východ

1. Hřbitov u kostela sv. Martina, parc. č. 80; S-JTSK (okolí bodu): 718220/1065457.
2. Přípojka vody ke hřbitovu.
3. Areál hřbitova u kostela sv. Martina (kulturní památka č. rejst. ÚSKP 22114/2-805) s kostrovými hroby řadového etažového pohřebiště (pozdní středověk až novověk, starší industriální období); zahloubený stavební objekt z vrcholného středověku.

V letech 2017–2018 probíhala v Kostelních Střimelicích stavba rozváděcích vodovodních řadů. V rámci uvedené stavby byl na ose vstupních vrat proveden podvrt pro vodovodní přípojku hřbitova u kostela sv. Martina. Další práce na přípojce nebyly tehdy realizovány a k výkopu pro vodoměrnou šachtu a potrubí ke kostelu došlo až v srpnu 2021. Úzká a mělká rýha (š. 0,3 m, hl. 0,2–0,6 m, d. 8 m) od stojánku, umístěného před jižní stranu kostelní věže, vedla kolem jejího JZ nároží k výkopu pro šachtu (sonda 1, rozm. ca 1,4 × 1,4 m) uprostřed cesty mezi vstupem na hřbitov a portálem v západní stěně věže. Mezi šachtou a širokým kamenným prahem za vraty na hřbitov byla pak ještě kopána asi 2,5 m dlouhá rýha k napojení na podvrt. Z rýhy mezi stojánkem a šachtou pochází jen několik fragmentů lidských kostí z nejhlubšího místa (0,6 m) u šachty. Kopání jámy pro šachtu (sonda 1) bylo nejprve zahájeno mechanizací, ale po narušení lidských ostatků v anatomické poloze byly práce v hloubce kolem 1 m zastaveny. Na konečnou hloubku 1,6 m pro osazení šachty byl výkop doveden archeologickými postupy. Z hrobů zasahujících větší částí do výkopu pro vodoměrnou šachtu bylo evidováno 10 pohřbů (H 1–10). Části

skeletů z devíti z nich byly vyzdvíženy. Další pohřby etážového pohřebiště, které do sondy zasahovaly jen okrajově, nebyly číslovány. Pohřbení měli až na jedinou zjištěnou výjimku obvyklou křesťanskou orientaci. V dvojhrobě (?) H 4–5 leželi pochovaní těsně na sobě a horní jedinec (H 5) měl hlavu na východní straně, tj. v nohách níže uložené nebožtíka (H 4). V průběhu času docházelo k určitým posunům hrobových jam v řadách i k posunům celých řad hrobů, takže umístění některých archeologicky zachycených hrobů neodpovídá dnešní organizaci hrobových míst ani orientaci hrobů po stranách cesty ke kostelu, tj. na jižní a severní straně sondy 1. Směrem k povrchu terénu se stěny starších hrobových jam v důsledku porušování opakovaným pohřbíváním vytrácely a zásypy hrobů splývaly nikoliv v jednu, ale ve dvě až tři hřbitovní vrstvy, které si však byly barevně i strukturou velmi podobné (hnědošedá až šedohnědá písčité hlína s velmi ojedinělými malými kameny). Pouze nejhlubší hrob H 9 v severní polovině sondy měl nade dnem a při jižní stěně písčitoštěrkovitý zásyp s kousky hnědočerveného pískovce. Na dnech hrobových jam se ukazovaly málo výrazné stopy prken spodků rakví s kovanými hřeby po obvodu. V poloze *in situ* nebyly zaznamenány žádné hrobové milodary, zachytit se podařilo jen oválné sklíčko drobného závěsného medailonu v horní části hřbitovního souvrství při bagrování. Zásypy hrobů obsahovaly malé zlomky keramických nádob vrcholného středověku (13. stol.) a z báze hřbitovního souvrství (hl. 1,2 m) v jižní stěně sondy pochází drobný střep keramické nádoby pozdního středověku – raného novověku. V jižní polovině sondy 1 se pod nejnižší položenými pohřby dochoval na malé ploše cenný zbytek sídlištní situace představované šikmou východní stěnou výkopu (obj. 4) zasahujícího do povrchu skalního podloží. Dno objektu překrývala rovná hlinitopísčité, patrně podlahová úprava stavby, přerušená mělkým základovým žlábkem (obj. 4A) probíhajícím ve vzdálenosti 0,3 m paralelně (S–J) s patou západní stěny výkopu objektu 4. Drobné keramické zlomky z povrchu podlahy (hl. 1,5 m pod terénem) i ze souvrství mezi podlahou a spodkem hřbitovních vrstev datují celý objekt 4 do vrcholného středověku (13. stol.). Záchranný výzkum tak překvapivě doložil pod stratigraficky mladšími hrobovými situacemi dochování torza středověké sídlištní situace, a to původně mírně zahloubeného stavebního objektu dřevěné konstrukce, situovaného západně od kostela středověkého původu (první zmínka 1319), a orientovaného stejně jako kostel podle světových stran. Další lidské kosti i fragmenty lebek byly vybagrovány z úzké rýhy mezi sondou 1 a prahem vstupu na hřbitov. Starší klenutá hřbitovní brána, doložená ikonograficky na kostelním obraze, se totiž nacházela o něco severněji. Dnešní rovné úseky západní i jižní ohradní zdi u severozápadního rohu hřbitova jsou výsledkem rozšíření hřbitova a přesunutí jeho vstupu směrem k jihu až někdy po roce 1841. Podle stavebního provedení mladší dochované hřbitovní brány umístěné na stejné ose jako novější západní kostelní portál se v prostoru vodoměrné šachty (sonda 1) pohřbívalo zřejmě až do druhé poloviny 19. století.

Jiří Bernat – Pavel Behenský – Pavel Kubálek

31. Kostelní Střimelice, okr. Praha-východ

1. Parc. č. st. 19/1, st. 19/2; WGS-84 (okolí bodu): 49.916355N/14.807237E.

2. Stavební úpravy rodinného domu čp. 14.

3. Stavení z industriálního období s druhotně použitými staršími architektonickými články; zlomky středověké, novověké a industriální keramiky.

Zemní práce při stavebních úpravách původně zemědělského stavení spočívaly především v podkopávání a podezdívání základů. Vzhledem k opožděnému oznámení zahájení zemních prací mohly být prohlédnuty už jen rýhy pro hydroizolaci podél nově zpevněných základů na třech venkovních stranách domu. Na severovýchodní straně do dvora domu (parc. č. st. 19/1) byly pozorovány pouze zbytky podezdívky z velkých lomových kamenů po odstraněném zápraží z přestavby domu na počátku 20. století. Na jihovýchodní štitové straně domu bylo možné registrovat směrem k oplocení a komunikaci silně zapadající povrch hlinitého podloží, překrytý u plotu až 1 m silnou novodobou vyrovnávkou výškového rozdílu mezi vysokou podezdívkou plotu a domem. Na jihozápadní straně domu čp. 14, směrem do dvora (parc. č. st. 19/2) sousedního domu čp. 62, narušila rýha ve vjezdu k tomuto domu dlažbu z větších kamenů (povrch v hl. ca 0,1–0,3 m pod ter.). Od vzdálenosti asi 5 m od jižního nároží čp. 14 probíhala rýha podél celé jihozápadní strany zásypem staré vodovodní přípojky. V nadzemní části jižního nároží domu čp. 14 byl pozorován sekundárně využitý zlomený kus kamenného tesaného ostění z hnědočerveného pískovce se zbytky vícevrstvého vápenného lícení. Ostění mělo jednoduchý čtvercový profil s odsazením pro zapadnutí dveřního křídla. Dvě stejná celá ostění se až do rekonstrukce nacházela osazená také v domě (u dveří ze dvora do býv. chléva a v interiéru domu). V nadzemní části zdiva západního nároží se v armatuře z větších lomových kamenů provázaných ojediněle cihlami nacházel další druhotně využitý zlomek menšího kamennicky opracovaného prvku z hnědočerveného pískovce s prožlabenou hranou. Mohlo by se jednat o část profilovaného středověkého (gotického?) architektonického článku s možným původem z místního kostela sv. Martina nebo ze zaniklé tvrze při kostele. Spolehlivější posouzení jen zčásti přístupného architektonického prvku nebylo možné. Všechny dochované zděné stavební konstrukce domu čp. 14 pocházejí zřejmě až z industriálního období a patří třem mladším stavebním fázím (2. pol. 19. stol., poč. 20. stol. a 2. pol. 20. stol.). Starší stavební fáze je zřejmě zachycena na tzv. povinném císařském otisku Stabílního katastru jako objekt s převážně spalnou konstrukcí podél SV strany dvora původně větší usedlosti čp. 14. Až po roce 1841 došlo k rozdělení na dvě stavení (čp. 14 na parc. č. st. 19/1 a čp. 62 na parc. č. st. 19/2).

Jiří Bernat

32. Kostelní Střimelice, okr. Praha-východ

1. Parc. č. 83/6; WGS-84 (okolí bodu):

49.917381N/14.803440E.

2. Stavba zahradního domku.

3. Zlomky vrcholně středověké keramiky z vrstev a ze sběru severně od kostela sv. Martina.

Vzorkováním antropogenního nadložního souvrství (0,5 m, ornice a kulturní vrstva) v jihozápadní stěně terénního zářezu pro zahradní domek (cca 20 m severně od kostela) a sběrem na výhozu z rýhy pro dešťovou kanalizaci i z výkopu pro otevřenou akumulaci nádrží (30–35 m SV směrem od kostela) byl získán malý soubor drobných zlomků středověké keramiky. Mezi zachycenými fragmenty je i tuhový střep – stěna nádoby s reparačním otvorem. Kromě artefaktů byly sesbírány i mineralogické vzorky z narušené žíly procházející prostorem stavby. Nelze vyložit, že středověké osídlení hornické osady, archeologicky doložené na jižní a jihozápadní straně pod kostelem (Bernat 2015; 2017; 2019), zasahovalo i na severní stranu kostela.

Jiří Bernat – Pavel Behenský – Pavel Kubálek

33. Kovanice, okr. Nymburk

1. Intravilán obce, parc. č. 141/1, 1095/6; S-JTSK (okolí bodu): 695315/1039856.
2. Výstavba rodinného domu a garáže.
3. Kulturní vrstva; zemědělský pravěk.

Výkopy pro základové pasy byla narušena pod recentními vrstvami zchovalá kulturní pravěká vrstva. Lokalita se nachází v těsné blízkosti geologické hrany labské terasy. V severní části parcely jsou nad podložím zachovány pouze recentní vrstvy, směrem k jihu terén postupně narůstá a s ním se pak objevuje i zchovalá kulturní vrstva o mocnosti dosahující až k jednomu metru. V části základového pasu bez recentních nahodilých zásahů byla tato vrstva zdokumentována na profilech výkopu a o-zorkována. Získáno bylo několik drobných fragmentů pravěké keramiky a zlomků mazanice.

František Doubek

34. Krchleby, okr. Nymburk

1. Parc. č. 85/1; S-JTSK (okolí bodu): 698010/1032392.
2. Výstavba rodinného domu.
3. Zahloubený objekt, jáma; doba římská.

Při výkopech základových pasů pro rodinný dům bylo narušeno pět objektů zahloubených do světle žlutého slínového podloží. Výplně těchto objektů pak tvořily tmavě hnědé jílovité hlíny. Dokumentace zjištěných objektů proběhla v profilech a půdorysech základových pasů. Z výplní jednotlivých objektů pak byly vzorkováním získány zlomky keramických nádob z doby římské, zvířecích kostí a zlomků mazanice.

František Doubek

35. Krpy, okr. Mladá Boleslav

1. Střed obce; parc. č. 1327/1, 73/1.
2. Novostavba rodinného domu.
3. Zahloubený sídlištní objekt; vrcholný středověk až novověk.

Při hloubení základových pasů byl narušen sídlištní objekt. Ze vzorkování jeho výplně byl získán zlomek novověké keramiky. Poté se v jedné z vrstev mimo objekt podařilo zachytit i menší soubor fragmentů keramiky vrcholně středověkého charakteru. Tento soubor patrně pochází ze zjištěného objektu a k jeho přesunutí došlo s největší pravděpodobností vlivem půdních procesů.

Pavel Behenský

36. Křečhoř, okr. Kolín

1. Parc. č. 326/9, 320/55, 592/2, 16, 20, 24, 578/1, 2, 577/63, 24, 3, 2.
2. Vodovodní řád v obci Křečhoř.
3. Sídliště, zemědělský pravěk, nedatováno.

Stavba sestávala z celkem čtyř úseků vodovodního řádu v obci, které nebyly vzájemně spojeny. První úsek představoval napojení nových RD na samotném jižním okraji obce. Rýha vodovodu byla dlouhá cca 50 m, široká 50 cm a hluboká 150–160 cm. Do 30 cm zde byly zachyceny navážky vozovky, dále do hl. 100 cm slabě zahliněné spraše a níže čisté sprašové podloží. Další rýha byla umístěna při západní krajnici místní komunikace mezi čp. 80 a 42. Rýha byla opět široká 50 cm a hluboká 150 cm. Do hl. 40 cm byl sledován podklad vozovky, níže pak prachovito-hlinité nadloží (před čp. 41 až do dna, což snad bylo způsobeno zanesením přirozené muldy). Směrem k severu podloží vystupuje až do úrovně 30 cm pod povrchem vozovky, ihned pod jeho podklad. Naproti čp. 70 se v profilu nacházel nedatovatelný objekt vyplněný černou hlínou a kusy lomového kamene (neoznačený). Při JV nároží čp. 80 pak byl dokumentován další objekt (obj. 1), porušený na severní straně recentním výkopem. Tento objekt byl fotograficky a kresebně dokumentován a vzorkován. Datován je obecně do zemědělského pravěku. Třetí trasa se nacházela na SZ okraji obce. Vedena byla při JZ krajnici místní komunikace, od hl. silnice u čp. 59 až na konec komunikace k čp. 56. Rýha byla široká 60 cm a hluboká 110–120 cm, místy však díky poloze v prudce svahované krajnici až do 180 cm. Pod 30–40 cm šedohnědého prachovito-hlinitého nadloží se nacházely váté spraše. Místy byly zjištěny pseudoobjekty vzniklé vykáčením stromové aleje lemující tuto komunikaci ještě před několika desítkami let. Poslední trasa byla vedena od hlavní silnice na Kamhajak prolukou mezi čp. 76 a 66 po svahu dolů k hasičské nádrži a poté při západní krajnici místní komunikace až k čp. 51. Prudký zalesněný svah je v horních partiích pokryt mocnými subrecentními až recentními vrstvami s odpadky, níže pak vystupuje pevné skalní podloží. Nejspodnější partie u nádrže jsou pak vyplněny erozními vlhkými vrstvami. Posledním výkopem pak bylo napojení této trasy na hlavní řád v hlavní silnici na Kamhajak. Za tímto účelem bylo třeba prodloužit výkop o 10 m západním směrem přes místní komunikaci před čp. 76 a 66. Mezi ní a hlavní silnicí pak byl zjištěn poslední archeologický objekt (obj. 2), který byl fotograficky a kresebně dokumentován a datován zatím jen obecně do zemědělského pravěku.

Zdeněk Beneš

37. Křivoklát, okr. Rakovník

1. S-JTSK (okolí bodu): 782332/1043045.
 2. Síť různě dlouhých úseků liniového výkopu o hloubce 150 a šířce 100 cm.
 3. Vrcholný středověk; fortifikace hradu a zahloubený objekt na předpolí hradu.
- Intaktní povrch vrcholně středověké kulturní vrstvy s výrazným sklonem tvořil pravděpodobně vnitřní svah příkopu oddělujícího hrad od zbytku ostrožny. Protějšek tvořil skalnatý výchoz. Obojí bylo dokumentováno ve velmi fragmentárním dochování na stěnách liniového výkopu, poblíž západního okraje terasy někdejších pivovarských sklepů. Nejistý je původní účel asi metr hlubokého zahloubeného objektu, zachyceného pouze na jedné stěně výkopu vedoucího osou spodního stupně parkoviště pro návštěvníky asi sto metrů od hradu, směrem nahoru po šíji ostrožny. Svrchní část nevelkého vanovitého objektu zmizela v minulosti při úpravách parkoviště, objektem prošel v minulosti i liniový výkop a několik středověkých keramických střepů, zvířecích kostí a hřebíků k interpretaci nestačí.

Vojtěch Volf

38. Lhotice u Bosně, okr. Mladá Boleslav

1. SV a SZ část vsi Dobrá Voda, parc. č. 612/2, 593, 478/2.
2. Výkopové práce pro kabely.
3. Dva zahloubené objekty, kulturní souvrství; raný středověk, přechod RS/VS, raný novověk, industriální období.

Ve výkopu pro el. kabel v severozápadní části návsi naproti domu čp. 8 na jižní straně hlavní silnice na parcele č. 612/2 a 593 byl zachycen a dokumentován větší zahloubený objekt. Vzorkováním jeho výplně byly získány fragmenty glazované i režné redukčně pálené keramiky. Další nálezy pocházejí ze sběru na haldě z výkopu v místě objektu. Jednalo se o fragmenty reliéfně zdobených kamnových komorových kachlů, na kruhu vytáčenou redukčně pálenou keramikou a hrncinu s vnitřní glazurou i bez. Mezi fragmenty nádob byly zastoupeny převážně džbány, hrnce s uchem i bez, trojohé pánve, rendlíky nebo talířovité mísy. Všechny nálezy z výkopu lze rámcově datovat do období raného novověku. V severovýchodní části návsi prošel další výkop pro el. kabel výraznou polohou, která by mohla být jednou ze dvou nebo dokonce tří tvrzi, které se do vsi kladou. Jedná se doposud o dobře patrnou kruhovou plošinu se zbytky příkopu po obvodu. V jednom úseku výkopu na plošině byl dokumentován menší zahloubený objekt, ze kterého se podařilo získat malý soubor zlomků keramických nádob. V okolí objektu se dále dochoval zbytek kulturního souvrství, jehož vzorkováním byly získány kusy mazanice. V blízkosti obou zjištěných situací bylo sběrem na povrchu zeminy z výkopů zachyceno větší množství fragmentů keramiky. Datace nálezů spadá do raného středověku a přechodu raného a vrcholného středověku.

Pavel Behenský

39. Loděnice, okr. Beroun

1. Ul. Pražská, parc. č. 867/14; S-JTSK (okolí bodu): 761840/1050007.
2. Liniové výkopy inženýrských sítí.
3. Sídlištní objekty, zemědělský pravěk.

Na profilu liniového výkopu pro vodovod byly dokumentovány celkem čtyři objekty zahloubené do jílovitohlinitého podloží. Při vzorkování objektů nebyl získán datovací materiál, pouze erodovaná nesoudržná mazanice, podle níž lze snad objekty datovat do období zemědělského pravěku. Na téže parcele bylo v minulosti objeveno neolitické sídliště (*Benková – Čtverák 1997*)

Alžběta Bergerová

40. Lošany, okr. Kolín

1. Intravilán celé obce, včetně části Lošánky.
2. Splašková kanalizace a vodovod.
3. Sídliště a poplužní dvůr; zemědělský pravěk a novověk; zlomky keramiky.

Stavba navazovala na práce započaté již na podzim 2020 (*Beneš 2021b*). Ojedinelé situace (většinou nedatovatelné, ale dle charakteru spíše novověkého stáří) byly zjišťovány jak v hlavní trase inž. sítí, ale také v užších přípojkách. Tak byla zachycena nevelká jáma v přípojkce k čp. 53 vzdálená jen 30 m severně od kostela v Lošanech. V hlavní rýze inž. sítí byl zachycen celkem velký objekt nedaleko lošanské tvrze, před čp. 32, a kousek východně od něj také jedna kúlová jamka. V delší přípojkce k čp. 21 na východní okraji návsi v Lošanech zjištěny pod současným povrchem mírně sníženiny zanesené novověkým stavebním odpadem.

V létě 2021 byla již stavba ukončena, přesto ještě 20. 7. 2021 přinesla patrně nejzávažnější pozitivní zjištění. Během hloubení rýhy pro kanalizaci a vodovod na jižním okraji lošanské návsi (naproti středověké tvrzi) mezi čp. 31 a 4 byl zjištěn příkop nebo koryto vedoucí cca S–J směrem – výkopem bylo tedy zachyceno zhruba příčné. Stratigrafická situace byla následující: do hloubky 60 cm sahal kufr současné vozovky (i jejich starších fází), dále do hl. 120 cm sahalo šedočerné jílovité hlíny a níže pak světle hnědé podložní jily. Již pod recentními vrstvami se pak rýsoval strmě ke dnu mířící výkop široký cca 6 m, vyplněný tmavošedými až černošedými jílovitými hlínami. Na dně výkopu, v hloubce 2,5 m, byly lžící bagru obnaženy vedle sebe kladené kuláče dřeva, orientované směrem S–J. Dna tohoto příkopu či koryta výkopem rýhy dosaženo nebylo. Blížší ohledání vzhledem k průběhu stavby, nepaženým profilům a dnu zatopenému vodou nebylo možné. Vzhledem k orientaci příkopu vůči tvrzi je vyloučeno, že jde o její opevnění. Naopak, ještě z dnešních map je patrné, že tímto směrem vede z jihu na sever od Pekelského potoka narovnaná strouha, která se ztrácí na pozemku parc. č. 42/1. Bezpochyby bylo zjištěno její koryto (uměle vyhloubené?) vedoucí přes návěs směrem k tvrzi.

Zdeněk Beneš

41. Mcely, okr. Nymburk

1. Intravilán obce, parc. č. 40/4; S-JTSK (okolí bodu): 693392/1026218.

2. Kabely NN.

3. Zahloubený objekt, jáma, pec; doba římská.

V blízkosti křižovatky místní komunikace a hlavní silnice narušila trasa výkopu pro kabely dva zahloubené objekty z doby římské. První z nich, zřejmě pec, měl silně propálené stěny i dno, které byly zahloubené do jílovitého podloží. Druhý, nedaleký objekt byl vyplněn obdobnou výplní, stopy po žáru však nebyly patrné. Objekty byly zdokumentovány v profilech i půdorysech výkopu a ovzorkovány.

František Doubek

42. Mcely, okr. Nymburk

1. Parc. 1134, st. 81; S-JTSK: 693597/1026158.

2. Stavba rodinného domu.

3. Zahloubený objekt, jáma; novověk.

Výkopy pro základy rodinného domu odhalily v severozápadním konci základového pasu jeden zahloubený objekt do světle žlutého podloží tvořeného slíny. Objekt byl ve svém profilu zdokumentován, ovzorkován a zaměřen. Z jeho výplně bylo získáno několik drobných keramických fragmentů a drobné úštěpy zvířecích kostí. Dle nalezené keramiky lze tento objekt datovat do období staršího novověku.

František Doubek

43. Mladá Boleslav, okr. Mladá Boleslav

1. Nový hřbitov, parc. č. 730/14, 730/1; S-JTSK: 702380/1010801, 702372/1010805, 702345/1010826.

2. Rozšíření areálu závodu Škoda Auto, a. s.; plošná skrývka.

3. Část zaniklého hřbitova, industriální období 2; obr. 25 a 26.

V květnu došlo v souvislosti s rozšiřováním výrobního areálu k provedení skrývky. Na odkryté ploše bylo následně zjištěno cca 100 hrobových jam, několik recentních vkopů pro inženýrské sítě, dále části původní ohradní zdi hřbitova, betonový kolektor a řada sedmi kůlových jamek zaniklého oplocení. Během výzkumu bylo vyzvednuto cca 124 koster, převážně nedospělých jedinců. Tato část bývalého pohřebiště patřila pravděpodobně dětskému hřbitovu. Ve většině případů hroby obsahovaly jeden pohřeb, ale byly zachyceny i hrobové jámy, do kterých bylo přidáno více jedinců. Zemřelí byli do hrobů ukládáni v dřevěných rakvích o čemž svědčí nálezy fragmentů dřev, částí výzdoby rakví a ve dvou hrobech se podařilo odkrýt i celé rakve. Mezi nálezy byly přítomny především osobní předměty. Jámy orientované směrem S–J se vzájemně neporušovaly. Jeden z recentních vkopů, táhnoucí se přes celou zkoumanou plochu, narušil značný počet hrobů. Všechny datovatelné pohřby pocházejí z první poloviny 20. století. Záchrané práce první etapy skončily na konci června. V průběhu července a srpna probíhaly na Novém hřbitově další dvě etapy zá-

Obr. 25. Mladá Boleslav, Nový hřbitov. Pohled na odkrytou část zaniklého pohřebiště

Obr. 26. Mladá Boleslav, Nový hřbitov. Hrob č. 165.

chranného archeologického výzkumu. Na odkryté ploše se podařilo prozkoumat dalších cca 31 hrobových jam, ze kterých bylo vyzvednuto cca 32 koster, opět převážně nedospělých jedinců. Také v této části dětského hřbitova obsahovaly hrobové jámy až na několik výjimek po jednom pohřbu. V jihovýchodní části zkoumaného areálu byla skryta ještě další plocha, kde bylo zachyceno 16 hrobových jam, ze kterých bylo vyzvednuto 16 koster, v tomto případě dospělých jedinců. Ti byli uloženi rovněž v dřevěných rakvích. Hrobovou výbavu i v hrobech dospělých představovaly osobní předměty a zbytky oděvů. Tato odkrytá řada navazuje na záchraný archeologický výzkum z roku 2018 (*Kopřivová 2019*), kdy při stavbě nové chladicí stanice pro lakovnu bylo odkryto přes 235 hrobových jam. Nová skrývka pro inženýrské sítě a technické zázemí hřbitova proběhla také v severovýchodní části pohřebiště, kde bylo zachyceno přes 30 hrobových jam, které vzhledem k dalším předpokládaným minimálním zásahům nebyly prokopány ani dokumentovány.

Pavel Behenský

44. Mnichovice u Říčán, okr. Praha-východ

1. Ondřejovská ul., parc. č. 68/3; S-JTSK (okolí bodu): 724423/1062779.

2. Přístavba, nástavba a stavební úpravy Hasičského domu Mnichovice.

3. Stopy pohřbívání v areálu zrušeného hřbitova z industriálního období.

Hasičský dům se nachází v jižní okrajové části bývalého hřbitova založeného v roce 1815, uzavřeného po roce

1922 a definitivně zrušeného v roce 1953 (*Babor a kol. 2000*, 18; *Kabátová 2018*, 31). Naprostá většina stavebních prací nevyžadovala závažnější zásahy do terénu, až v samotném závěru byla archeologicky kontrolována drenážní rýha odvodnění nového chodníku podél severovýchodní strany objektu. Po skrývce pro chodník se zejména ve vyšší severovýchodní stěně rýhy zřetelně ukázala na řezu (d. 19,65 m) řada objektů, většinou se svislými stěnami, které se pod nadložním souvrstvím o mocnosti až 0,6 m zahluvovaly do hlinitopísčitého podloží. Některé z objektů se nacházely v superpozicích. S výjimkou tří menších zasahovala naprostá většina objektů až pod úroveň dna výkopu (hl. 0,9–1,2 m pod terénem). Podle zjišťovacího vrypu v SZ části drenážní rýhy spočívaly v objektu 3 (503–H 3) lidské ostatky v hloubce pouhých 5 cm pod úrovní dna rýhy. Hrobových jam bylo registrováno maximálně 10, ale jejich přesný počet není možné spolehlivě určit. Některé užší objekty nejsou totiž ani okrajově zachycenými hrobovými jámami, ale inženýrskými výkopy v příčném řezu, jak prokázal následně v prosinci 2021 archeologický dohled na paralelně probíhající rýze pro kabel NN k rozestavěné budově školní jídelny. Hrobové jámy měly dvojí orientaci (JZ–SV, SZ–JV), jejich delší osy se evidentně řídily polohou a tvarem původně přibližně čtvercového pozemku hřbitova, ale orientace vlastních pohřbů výzkumem zjištěna nebyla. K narušení kosterních ostatků samotnou drenážní rýhou nedošlo a ještě za přítomnosti archeologů bylo dno výkopu s hroby v celé délce před další stavební činností překryto geotextilií. Archeologický dohled nepotvrdil informace o vyjmutí a přenesení ostatků ze zrušeného hřbitova. Exhumace mohla být jen částečná a nepochybně se týkala naposledy užívané části hřbitova a především asi hrobek a jen části hrobů. Rozsah hřbitova se v průběhu času měnil – byl zvětšován i zmenšován (*Babor a kol. 2000*, 18). Tak se mohou nejen pod plochou parku, ale také v zástavbě mezi ulicemi Bezručova, Ondřejovská, Jánská a budovou ZŠ na parc. č. 68/1, 68/2, 68/3, 68/4, 68/5, 68/6, 1654/1, 1749/1, pod stavbami čp. 151, čp. 395, čp. 397 a čp. 538 doposud nacházet i nenarušené hroby převážně ze staršího industriálního období.

Jiří Bernat – Milan Kukla

45. Niměřice, okr. Mladá Boleslav

1. JV část vsi Horní Cetno, parc. č. 392/2, 93/14, 451/1; S-JTSK (okolí bodů) 711418/1012009, 711436/1011987.

2. Výkopové práce pro kNN.

3. Zahluobený sídlištní objekt, kulturní souvrství; zemědělský pravěk.

V polovině října byla v rámci archeologického dohledu kontrolována první část výkopů pro položení nového kabelu NN a instalaci nových el. skříní pro tři budoucí rodinné domy. V jedné rýze byl zachycen větší zahluobený objekt sídlištního charakteru. Z jeho výplně se podařilo získat větší soubor mazanice, fragmenty pravěké keramiky a zvířecí kosti. Povrchovým sběrem na výhozu z výkopu rýhy byly nalezeny další zlomky keramiky, zvířecí kosti a kousky mazanice pocházející pravděpodobně ze zminěného objektu. Začátkem listopadu probíhala druhá

část výkopových prací, při kterých bylo zachyceno mocné kulturní souvrství, které bylo pouze fotograficky zdokumentováno a geodeticky zaměřeno. Vzorkováním se nepodařilo získat žádný movitý archeologický materiál. Nálezy pocházejí pouze ze sběru na povrchu haldy z výkopu rýhy v místě kulturního souvrství. Mezi nálezy byla zastoupena především pravěká keramika, mazanice a zvířecí kosti. Všechny nálezy lze rámcově datovat do období zemědělského pravěku.

Pavel Behenský

46. Nové Strašecí, okr. Rakovník

1. Sportoviště místní ZŠ; S-JTSK (okolí bodu): 778563/1030519.

2. Trojice rovnoběžných základových pasů pro novou tribunu a opěrná zeď.

3. Vrcholný a pozdní středověk, raný novověk; odpadní vrstvy a příkop opevnění města, novověké opěrné zdi.

Přístavba zázemí pro sportovce si vyžádala terénní zářez do prudkého svahu pod linií středověkého městského opevnění. Narušil terasovitou, raně novověkou úpravu terénu pod jednou z městských bran. Druhý terénní zásah souvisel s výstavbou kryté tribuny. Rovněž narušoval svah pod opevněním (hluboké základové pasy vybíhaly kolmo od paty hradební zdi) a nad opukovým podložím se zde nacházelo místy i 2 metry uloženin, jejichž vznik souvisel s odpadovým hospodářstvím středověkého a raně novověkého města.

Vojtěch Volf

47. Nučice, okr. Praha-západ

1. Ul. Františka Herdy, parc. č. 1144/3, 1130/8; S-JTSK (okolí bodu): 757998/1048292.

2. Stavba rodinného domu.

3. Sídlištní objekt, zemědělský pravěk.

Při hloubení základových pasů pro novostavbu rodinného domu došlo k narušení objektu, zahluobeného cca 50 cm do žlutohnědého jílovitého podloží. Situace byla dokumentována kresebně i fotograficky. Tmavá černá hlinitá výplň objektu obsahovala drobné zlomky mazanice a uhlíky a erodovaný keramický fragment, podle kterého by bylo možné objekt alespoň rámcově datovat do období zemědělského pravěku.

Alžběta Bergerová

48. Nymburk, okr. Nymburk

1. Ulice Na Rejdišti, parc. č. 251, 252, 253; S-JTSK (okolí bodů): 697101/1037947 a 697120/1037964.

2. Zpřístupnění hradební zdi.

3. Hradební zdivo, souvrství; novověk, industriální období.

Pro projekt zpřístupnění hradební zdi v poloze Na Rejdišti byly provedeny skrývky v travnaté ploše pro vybudování přístupových cest k hradebním věžím. Tyto mělké skrývky o hloubce ca 20–30 cm se pohybovaly převážně v recentním drnu. V severní přístupové cestě byl zachycen v části povrch destruktivní vrstvy z industriálního ob-

dobí – pozůstatek jednoho z dělnických domků přimknutých k hradebnímu zdivu. V hradebních věžích pak byly položeny sondy pro základy schodišť o půdorysných rozměrech 1 × 1 m. V severní hradební věži bylo zachyceno základové zdivo hradební zdi narušené v části sondy recentním vkopem již mělce pod současným povrchem. Sonda v jižní hradební věži naopak žádné základové zdivo neodhalila a v celé své hloubce jednoho metru procházela několika novověkými souvrstvími.

František Doubek

49. Nymburk, okr. Nymburk

1. Staré děkanství, parc. č. 3475, 3473, st. 51/1, 46; S-JTSK (okolí bodů): 697177/1038043, 697158/1038050.

2. Revitalizace prostor Starého děkanství.

3. Základové zdivo, souvrství; pravěk nesp. až industriální období.

Pro potřeby projektu revitalizace Starého děkanství v Nymburce byla uskutečněna skupina sond. Deset sond označených I až X bylo položeno v prostorách vybraných místností budovy Starého děkanství. Snahou těchto sondáží bylo objasnit zásypy pod podlahami v místnostech. V místnostech přiléhajících k hradebnímu zdivu byly zachyceny zásypy pod podlahami v řádu několika jednotek až nižších řádů desítek centimetrů sypkého materiálu bez archeologických movitých nálezů. V místnostech situovaných do děkanské zahrady tyto zásypy dosahovaly větších hodnot. Dle zjištění tak zásypy kopírovaly povrch okolního terénu budovy děkanství. Jedna sonda pak byla umístěna do prostoru děkanské zahrady v trase předpokládaného vedení trasy přípojek inženýrských sítí z Kostelního náměstí. Pod vrstvou drnu zde byly již zachyceny archeologické situace o mocnosti zhruba 2,60 m. Spodní část sondy byla vybírána již jen v části plochy původního půdorysu o rozměrech 80 × 200 cm vzhledem k nutnosti pažení a tím i komplikacím s pohybem v sondě. Narušeny byly zásypy několika středověkých, prozatím bližší nedatovaných objektů. V jednom z nich pak byly nalezeny v zásypu kusy stěny metalurgické pícky na barevné kovy. Ve spodních vrstvách sondy byl zachycen v části i pravěký horizont osídlení tohoto prostoru.

František Doubek

50. Nymburk, okr. Nymburk

1. Kostelní náměstí, parc. č. 1581/1; S-JTSK (body): 697254/1038023, 697232/1038012, 697222/1038056, 693260/1038069.

2. Projekt revitalizace povrchů Kostelního náměstí.

3. Souvrství, pohřební areál; pravěk nesp. až novověk.

V rámci chystaného projektu „Revitalizace povrchů Kostelního náměstí“ byly položeny v okolí kostela sv. Jiljí čtyři sondy o rozměrech zhruba 1 × 2 m. Cílem výzkumu bylo zdokumentovat zchovalý archeologický terén v jednotlivých částech náměstí a umožnit výškově upravit chystaný projekt tak, aby archeologické terény byly revitalizací dotčeny jen v minimálně nutném rozsahu. Za-

chovalé povrchy archeologických terénů v jednotlivých sondách se pohybovaly od hloubky ca 50 do 100 cm od úrovně současného povrchu. V těchto hloubkách byly zachyceny jednotlivé kostrové hroby mnohdy porušené dalšími zásahy v důsledku opětovného pohřbívání. V sondě označené jako č. IV, byly zachyceny ve spodních vrstvách i archeologické pravěké terény, respektive jejich zbylé části mezi jednotlivými zásypy nejhlubších hrobových jam, dosahujících hloubek přes 180 cm od povrchu současného terénu.

František Doubek

51. Nymburk, okr. Nymburk

1. Ulice Zbožská; S-JTSK (okolí bodu): 697743/1037703.

2. Revitalizace veřejného prostranství.

3. Základové zdivo; industriální období.

Při skrývce ploch na místě budoucích parkovacích stání u budovy Policie ČR stavba odhalila v hloubkách okolo 25 cm pod povrchem zchovalé zdivo z opukového lomového kamene pojeného vápennou maltou. K tomuto zdivu přisedaly různé cihelné příčky s vápenocementovým pojivem a příčky z litého betonu, zřejmě stěny šachet a jímek. Veškeré nálezy keramiky se týkaly porcelánových zlomků či většího množství květináčů z pálené hlíny. Umístění zachycených základů koresponduje se zakreslenou stavbou na cisařských otiscích. I přes absenci jakéhokoliv archeologického materiálu z tohoto období a nálezy pouze recentních keramických materiálů, lze pozůstatky stavby datovat právě do tohoto období, kdy se v tomto prostoru rozvíjelo nymburské předměstí s rozvojem průmyslu a výstavbou železnice.

František Doubek

52. Panenské Břežany, okr. Praha-východ

1. Ulice Ke studánce, parc. č. 464, dále pokračuje na parc. č. 96/37, 96/32 ad.; S-JTSK (plocha mezi body): 739163/1029382, 739138/1029447, 739365/1029395, 739328/1029461.

2. Položení kNN pro budoucí rodinné domy.

3. Zemědělský pravěk.

Ve výkopu pro kabel nízkého napětí v délce několik desítek metrů pro budoucí objekty rodinných domů byly odhaleny dva zahloubené objekty. V jednom byl objeven středně velký fragment nespecifikované pravěké keramiky a pár dalších menších. Druhý objekt byl bez nálezů.

Miloš Roháček

53. Pašinka, okr. Kolín

1. Intravilán celé obce.

2. Vodovod Pašinka.

3. Sídliště, zahloubené objekty, neolit, doba bronzová až starší doba železná; keramika, kosti, ma-zanice.

Stavba navazovala na práce započaté již na podzim 2020 (*Beneš 2021c*). Tehdy byly zjištěny početné situace v poloze U hřiště pro nové RD na JZ okraji obce. Další, již však

méně početné situace, byly zjištěny i v roce 2021. Ve 4 m dlouhé příčné přípoje k pozemku parc. č. 66/62 byl zjištěn zvláštní objekt, z něhož bylo získáno několik zlomků pravěké keramiky a který dal připomenout objekt 33 zjištěný v roce 2014 při stavbě vodovodního přívaděče k leteckému nároží Zibohlavky jen cca 40 m Z od tohoto místa, při JZ nároží téže parcely (Beneš 2015). Tehdy byl interpretován jako úvoz, dle bočních zahloubení připomínajících rozkol kol. Zdá se, že toto nové zjištění může znamenat potvrzení původní hypotézy, a především představuje potvrzení staré datace tohoto úvozu. V ploše dnešní louky, ale budoucí kolonie RD, vznikly na počátku května 2021 shluky krátkých liniových přípojek, jež S i J směrem odsedaly z hlavního řádu. Tyto shluky byly pro zjednodušení nazvány jako sondy a zaměřeny např. jako sonda 18 (A, B, C, D). Archeologické objekty byly zachyceny v sondě 17 a 19. Sonda 20, lokalizovaná při SZ nároží parc. č. 118/48, byla vykopána později a již nebyla geodeticky zaměřena. Byl v ní však také zjištěn objekt neolitického stáří.

Ze situací, které nenáležejí výše zmíněné pravěké polykulturní lokalitě na západním okraji obce, lze zmínit celkem 2 objekty zjištěné v ručně kopané rýze při východní krajnici vozovky mezi čp. 1 (tvrz) a čp. 75. Měly oba vanovité dno a v profilu rýhy byly dlouhé 420 cm, resp. 480 cm. Z nálezů lze mluvit zlomky stavební keramiky a kameny, výjimečně glazovanou novověkou keramikou.

Zdeněk Beneš

54. Plaňany, okr. Kolín

1. Ul. K Vrbičkám, parc. č. 561/60.
2. Stavba rodinného domu.
3. Sídliště, kúlové jamky, bez nálezů.

Stavba se nachází na jedné z posledních volných parcel kolem nově vybudované ulice k Vrbičkám, kde v roce 2016 proběhl záchranný výzkum, během něhož se podařilo prozkoumat část sídliště z doby římské a raného středověku (Volf *et al.* 2021). V základové rýze východní zdi nového RD byly zjištěny dvě kúlové jamky, které je možné v pořadí objektů ze ZAV 2016 označit jako obj. 83 a 84. Z jejich výplně nebyly získány žádné datovatelné nálezy, takže není jasné, zda je radit spíše do doby římské nebo do raného středověku.

Zdeněk Beneš

55. Poděbrady, okr. Nymburk

1. Jiřího náměstí, parc. č. 3922, 14/1, 25/1 ad.
2. Obnova kabelů NN
3. Kulturní vrstva; vrcholný až pozdní středověk, zemědělský pravěk.

Mělkými výkopy vedenými po původní trase výkopů NN nebyly narušeny žádné archeologické objekty. Pouze před budovou Muzea Lega byl na vyházené hlíně z výkopu nalezen jeden menší fragment keramické nádoby z období vrcholného až pozdního středověku. Před křižovatkou s ulicí Husova byla pak vyhloubena jáma na protlak pod Pražskou ulicí. V profilu této jámy se ve spodních partiích profilů podařilo odhalit neporušený pravěký terén tvořený přirozenou nadložní hlinitou vrstvou, která

dosedala na písčité podloží okrové barvy. Z této vrstvy byl získán jeden fragment pravěké nádoby.

František Doubek

56. Polepy u Kolína, okr. Kolín

1. Ulice Pod Vrchem, Havrdova zahrada, Zelená, Tylova.
2. Obnova NN, kNN; výkopy pro kabely.
3. Sídlištní vrstva, raný středověk.

Dohled rozsáhlé výměny kNN v severní části obce přinesl jediné pozitivní zjištění, které bylo učiněno v ul. Pod Vrchem při východní krajnici vozovky, kdy byla z mocných erozních vrstev ve spodní (jižní) části ulice, především před čp. 70, vybagrována raně středověká keramika. Rýha pro kNN zde byla široká 40 cm a hluboká až 120 cm. V rýze nebylo kromě mocné vrstvy tmavohnědé prachovité hlíny možné pozorovat žádné zvrstvení či dokonce zahloubené objekty. Veškeré nálezy byly získány z výkopku hlíny ponechaného dočasně vedle výkopu. Drtivou většinu keramiky lze datovat do mladohradištního období, tj. 10.–12. století. Tato erozní vrstva souvisí zcela určitě se sídlištěm, které bylo ničeno již během fungování místní cihelny a částečně zkoumáno F. Dvořákem ve 20. letech 20. století (Dvořák 1936, 107).

Zdeněk Beneš

Obr. 27 a 28. Praha-Královice. Výzkum hlíníků z pozdní doby kamenné.

57. Praha-Královice

1. Východně od tvrze, ppč. 298/32 a 298/33.
2. Komunikace a plochy rodinných domů v rámci projektu Nové Královice, plošná skrývka.
3. Eneolit – sídliště; doba bronzová – sídliště; raný středověk – pohřebiště; *obr. 27–31*.

Na základě pozitivního dohledu při skrývce pro komunikace, kterou provedli kolegové z České archeologické společnosti, jsme byli investorem projektu Nové Královice vybráni k provedení plošného záchranného výzkumu. Terénní část výzkumu započala v březnu a soustředila se na plochu komunikací. Následně bylo domluveno pokračování spolupráce a plošný výzkum byl proveden také pod plochami jednotlivých domů. Prozkoumáno bylo více než 300 zahloubených objektů různého stáří.

Osídlení z pozdní doby kamenné se soustředilo do severní části zkoumané plochy a vyznačovalo se poměrně rozměrnými hliníky, místy více než 2 metry hlubokými. Tyto objekty byly zkoumány šachovnicovou metodou (*obr. 27 a 28*). Východní část byla využívána v době bron-

Obr. 29 a 30. Praha-Královice. Jeden z raně středověkých hrobů. Celkový pohled a detail na nádobu v nohách hrobu.

zové a rozkládala se zde část osady s prozkoumanými patrně pěti kúlovými domy a s doprovodnými sídlištními objekty. V nejnižší části zkoumané plochy byl odkryt okraj raně středověkého pohřebiště v podobě 14 kostrových hrobů převážně západovýchodní orientace hlavou k západu. V několika hrobech s mírně odlišnou orientací byly ostatky uloženy nestandardně na břiše. Většina hrobů byla bez zachované výbavy, část obsahovala keramické nádoby, železné nože a šperky – skleněné a jantarové korálky a záušnice s očkem (*obr. 29–31*). Pohřebiště lze datovat do 10. století.

Irena Benková

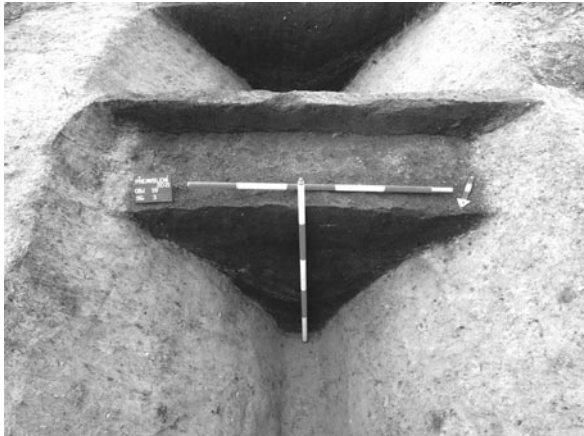
Obr. 31. Praha-Královice. Prostor raně středověkého pohřebiště, snímek z dronu.

58. Přemyšlení, okr. Praha-východ

1. Ulice Na Brnky, parc. č. 102/49, 50; S-JTSK: 741233/1034391.
2. Nová komunikace a inženýrské sítě pro 8 rodinných domů; plošný odkryv.
3. Neolit, starší doba železná; *obr. 32*.

Jihozápadní okraj obce Přemyšlení, v okolí ulic Na Brnky a K Holosmetkům, patří k území s četnými archeologickými nálezy. V minulosti zde ÚAPPSC provedl řadu větších či menších archeologických výzkumů. Nejinak tomu bylo i v roce 2021, kdy došlo k odkrytí pravěkého osídlení při skrývce ornice v prostoru nové místní komunikace pro osm rodinných domů. Stavební činnost narušila přes 30 zahloubených archeologických situací z různých období pravěku. Co do počtu převažovaly drobné sloupové jamky. Nejvýrazněji do prostoru skrývky zasahoval jeden větší nepravidelně zahloubený objekt kultury s vypíchanou keramikou, vedle kterého se našel mělký, přibližně 40 cm široký žlábek. V místě napojení nově budované komunikace na ulici Na Brnky došlo k odkrytí širokého příkopu s téměř zahroceným dnem. Dokumentovaná šíře příkopu je přes 100 cm, orientace JV–SZ. Materiál z tohoto výzkumu nebyl do uzávěrky předloženého krátkého sdělení zpracován, proto datování příkopu je pouze orientační. Dle získaného keramického souboru usuzujeme o zařazení celé situace do období starší doby železné.

Lukáš Baloun

Obr. 32. Přemyšlení. Pravěký příkop.

59. Přemyšlení, okr. Praha-východ

1. Ulice Na Brnky, parc. č. 83/70; S-JTSK: 741276/1034327.
2. Stavba rodinného domu; plošný odkryv.
3. Pravěk zemědělský; obr. 33.

Prostor v okolí ulic K Holosmetkům a Na Brnky je ze strany ÚAPPSC dlouhodobě sledován a husté polykulturní osídlení je poměrně dobře zmapováno. Z tohoto důvodu je ze strany archeologické památkové péče snaha domluvit se s investory staveb na podmínkách plošné skrývky ornice. Nejinak tomu bylo v případě stavby rodinného domu na parcele 83/70, kde došlo k plošnému stržení ornice na úroveň jílovitého podloží. Nutno dodat, že v tomto konkrétním případě měla být část novostavby podsklepena. Po dokončení zemních prací bylo na ploše skrývky identifikováno celkem 69 zahloubených sídlištních objektů. Kromě sloupových jamek, které místy vytvářely linie, byl zdokumentován i poměrně široký příkop s téměř zahroceným dnem, jehož průběh bylo možné sledovat i při stavbě nové komunikace na parcele 102/49, vzdálené od místa stavby necelých 80 m (viz předchozí záznam).

Lukáš Baloun

Obr. 33. Přemyšlení. Dronový snímek skryté plochy s pravěkými objekty a příkopem.

60. Přemyšlení, okr. Praha-východ

1. Ulice K Holosmetkům, parc. č. 83/26; S-JTSK: 741284/1034186.
2. Přípojka kabelu nízkého napětí a výkopy pro vodovod a kanalizaci ke třem rodinným domům; dokumentace řezu.
3. Neolit, pravěk zemědělský.

V liniovém výkopu pro přípojku kabelu nízkého napětí došlo k narušení celkem pěti pravěkých objektů. Jednalo se o tři sloupové jamky a dva hlubší objekty, jejichž dno zasahovalo pod úroveň liniového výkopu. Všechny dokumentované situace byly zakresleny v řezu, dva hlubší objekty také v půdorysu. Výplň objektů byla pouze ovzorkována. Tímto způsobem byl získán keramický soubor náležející obecně do období zemědělského pravěku. Několik nezdobených keramických zlomků je možné datovat do neolitického období. Výkopem pro vodovod a splaškovou kanalizaci došlo k narušení dalšího sídlištního objektu zahloubeného do jílovitého podloží.

Lukáš Baloun

61. Řevnice, okr. Praha-západ

1. Areál kostela sv. Mořice, ppč. 236.
2. Oprava ohradní zdi; liniový výkop.
3. Sídlště (nálezy v druhotné poloze), raný středověk – industriální období; pohřebiště (nálezy v druhotné poloze), středověk – industriální období.

Na podzim 2021 došlo v jádru obce v areálu kostela sv. Mořice k opravě severovýchodní části obvodové hřbitovní zdi. Oprava spočívala v tom, že stávající úsek zdi byl zbořen a byl vyhlouben liniový výkop pro zeď novou, který byl však posunut jižním směrem, tedy do prostoru v současné době již nevyužívaného hřbitova, před zeď původní a na východním konci se napojoval na zeď stávající. Jeho celková délka činila 53 m, šířka se pohybovala okolo 1 m a hloubka dosahovala 120 cm.

Ve stěnách výkopu byla zaznamenána tmavě hnědá humózní vrstva o mocnosti cca 20 cm, pod kterou se nacházela sypká hnědá hlína, obsahující malé zlomky stavebního materiálu, fragmenty malt, ojedinělé zlomky lidských kosterních pozůstatků a konečně i menší zlomky keramiky raně středověkého a novověkého stáří. Žádné zahloubené objekty jakéhokoliv stáří a původu zde zaznamenány nebyly a nebylo dosaženo ani geologického podloží.

Archeologem byly v rámci začišťování stěn výkopu získány jen malé fragmenty lidských kostí nacházející se na různých místech a pocházející zcela jistě ze starších, blíže neurčitelných hrobových celků. Nicméně v průběhu výkopových prací ještě před příchodem archeologa byly pracovníky provádějící firmy z výkopu odstraněny rovněž větší fragmenty lidských kosterních pozůstatků (lebka, dlouhé kosti končetin, pánev) náležejících dle posouzení antropoložky P. Beran-Cimbůrkové minimálně dvěma dospělým jedincům. Několik dalších lidských kostí či jejich zlomků se nacházelo rovněž na haldě vykopané ze-

miny. Veškeré kosterní pozůstatky byly předány investorovi k opětovnému pohřbení.

Časově zařazení zachycených lidských kosterních pozůstatků je problematické. S jistotou lze pouze konstatovat, že pocházejí ze starších porušených hrobů nacházejících se u místního kostela. Současný kostel Nanebevzetí Panny Marie a sv. Mořice je až pozdně barokní a byl dokončen v roce 1752. Byl však postaven v sousedství v té době již zbořeného románského kostela zasvěceného sv. Mořici a písemně doloženého k roku 1253 (*Kuča 2004*, 558). Pohřbívání na tomto hřbitově pak končí se založením nového hřbitova na kopci Šiberný přibližně ve 30. letech 20. století. Pohybujeme se tedy v poměrně širokém intervalu od poloviny 13. do počátku 20. století. Vysoce nepravděpodobná je skutečnost, že by se jednalo o kosterní pozůstatky z období pravěkého.

Zachycené čtyři zlomky keramiky, z nichž dva lze časově zařadit do raného středověku, konkrétně do 10.–12. století, a dva do novověku, dokládají blíže neurčitelnou sídlištní aktivitu v blízkém okolí. Právě pozůstatky jak raně středověkého, tak novověkého osídlení byly v nedávné době zachyceny cca 140 m západním směrem v blízkosti náměstí Krále Jiřího z Poděbrad (*Zemanová 2016*).

Pro úplnost možno dodat, že drobné zemní zásahy se zde odehrály i v roce 2018, kdy došlo v šířce 1 metru k odkopání zeminy podél západní a jižní zdi stávající márnice nacházející se rovněž v severní části areálu a navazující na západní konec nové obvodové zdi. Zaznamenána zde byla silně prokořeněná tmavá černohnědá hlína, která se směrem k jihu (tedy do prostoru hřbitova) mírně svažovala a v severní části dosahovala mocnosti až 114 cm. Pod ní se vyskytovala necelých 30 cm mocná vrstva kamenů promísená šedohnědou písčitou hlínou obsahující poměrně početné čocky vápna a místy i malé fragmenty stavebního materiálu, která končila přibližně 1 m před obvodovou zdí. Právě odtud pocházejí ojedinělé movité nálezy, a to zlomky lidských a zvířecích kosterních pozůstatků a zlomky keramiky, kterou lze časově zařadit do konce století devatenáctého či do století dvacátého. Ve spodní části výkopu byla ještě zčásti zachycena písčité hlína obsahující v malé míře rovněž čocky vápna. Podobně jako u předchozího zásahu ani zde nebylo dosaženo geologického podloží. Poslední dvě uvedené vrstvy pravděpodobně představují pozůstatek stavebních úprav v 19.–20. století. Samotná márnice byla postavena někdy před rokem 1840, kdy je zachycena na mapě Stablního katastru.

Petra Zemanová

62. Semice, okr. Nymburk

1. Lokalita Žižkov, parc. č. 1051/1, 1051/5, 1051/8, 1051/9, 777/1; S-JTSK (okolí bodu): 709099/1039326.

2. Výkopy pro kabely NN.

3. Zahloubený objekt, kulturní vrstva; zemědělský pravěk, doba laténská.

Výkopy pro kabely NN ve východní části obce s pomístním názvem Žižkov narušily v části trasy výkopů kulturní vrstvu z laténské osídlení této lokality. Jednalo se o tmavě hnědou až hnědočernou hlinitopísčitou kul-

turní pravěkou vrstvu, v jejíž určitých úsecích bylo nalézáno vždy několik zlomků těl keramických nádob. V profilech výkopů však nebylo možné rozlišit žádné objekty. Pouze v jednom případě se podařilo zachytit menší nepravidelný zahloubený objekt, vyplněný hnědou písčito-hlinitou zeminou, který se zahluboval ze spodních partií této kulturní vrstvy.

František Doubek

63. Sovínky, okr. Mladá Boleslav

1. Ul. Nad Vinicí, parc. č. 757/3 a 757/16.

2. Stavba bazénu, rodinného domu a garáže.

3. Sídlištní objekty; pozdní doba halštatská.

Při výkopových pracích na stavbě bazénu u rodinného domu na parcele 757/3 byl ve spolupráci s Muzeem Mladoboleslavska zachycen větší výrazný objekt s tmavou hlinitou výplní, která se na první pohled odlišovala od hnědožluté hlíny geologického podloží. Objekt byl kresebně a fotograficky zdokumentován na řezu stěny výkopu, geodeticky zaměřen a ověřován. Jednalo se pravděpodobně o zbytek zásobní jámy, do níž se po zániku její funkce dostaly jako odpad kusy keramických nádob, kostí a mazanice. Zkoumaný objekt lze na základě nálezů z výplně datovat do pozdní doby halštatské. Další sídlištní objekt byl zachycen na parcele č. 757/16 při stavbě rodinného domu a garáže. Ze vzorkování jeho výplně se podařilo získat malý soubor keramických střepů a fragment kostí. Předběžná datace nálezů se opět příklání k pozdní době halštatské. Oba objekty jsou součástí rozsáhlého polykulturního sídelního areálu zachyceného v letech 2018–2021 při výstavbě komunikace a také dalších rodinných domů, kdy bylo v rámci dosavadních výzkumů prozkoumáno přes 130 archeologických situací datovaných od eneolitu až po dobu římskou.

Pavel Behenský

64. Stará Boleslav, okr. Praha-východ

1. Severní okraj města, parc. č. 2176/57,76,77, 112/4, 1987/92–94.

2. Obchvat města St. Boleslav, okružní křižovatka; plošný odkryv.

3. Pravěk zemědělský, časný novověk.

Prostor severně od okraje Staré Boleslavi až k hranici lesa je v historických pramenech zmiňován v souvislosti s přítomností švédské armády generála Johana Gustafssona Banéra (1596–1641), který zde nechal v červenci r. 1639 vybudovat polní opevněný tábor. Polní fortifikace, která zde v poměrně krátké době vznikla, zahrnovala kromě liniového opevnění také výstavbu minimálně osmi čtvercových redut situovaných u hlavních cest a zemských komunikací vycházejících z intravilánu města. Přířímým dokladem přítomnosti několikatísíkové armády na tomto území jsou četné nálezy militarií, součástí vozů a dalších předmětů denní potřeby. Z tohoto důvodu proběhl v celé trase plánovaného obchvatu rozsáhlý, systematicky vedený detektorový průzkum.

Stavba silničního obchvatu v tomto prostoru, propojující Boleslavskou silnici č. 610 s Mělnickou silnicí č. 331 byla

zahájena skrývkou ornice v těsném sousedství areálu Jaselských kasáren armády ČR a pokračovala západním až SZ směrem. V průběhu měsíce září/října se zemní práce přesunuly i na další úseky stavby. S postupující skrývkou pokračovala také detektorová prospekce. Do konce roku 2021 se podařilo lokalizovat dvě polohy s narušenými archeologickými situacemi. První poloha byla nalezena ihned po zahájení zemních prací u Jaselských kasáren, kde došlo k odskrytí několika desítek objektů datovaných dle nečetné keramiky do období středověku až časného novověku. Jednalo se převážně o kúlové a sloupové jamky s výplní promísenou s drobnými uhlíky a dále o mělké nepravidelné objekty. Plochu budoucí komunikace také protínaly četné výkopy inženýrských sítí. Druhá zmíněná poloha s nálezy zahloubených sídlištních objektů byla zdokumentována v prostoru napojení silničního obchvatu na Mělnickou silnici č. 331. I zde došlo k odskrytí nižších desítek objektů. Kromě novodobých výkopů pro ohrazení výběhu pro koně bylo postupně odskryto i několik archeologických situací pravěkého stáří. Z jednoho mělkého objektu, pravděpodobně žárového hrobu, byly *in situ* vyzvednuty špatně zachovalé keramické nádoby.

Na stavbu severního obchvatu Staré Boleslavi přímo navázala stavba okružní křižovatky v okolí hlavní silnice Boleslavské. V závěru roku 2021 byly stavební práce zahájeny skrývkou zeminy poblíž jižního nároží areálu Jaselských kasáren. Odskryté archeologické situace korespondují s objekty dokumentovanými na trase obchvatu. Opět bylo odskryto velké množství drobných kúlových a sloupových jamek s četnými uhlíky ve své výplni. Silně uhlíkatou výplň obsahovalo i několik dalších mělkých objektů. Nečetný keramický soubor obsahoval zlomky časné novověké nádoby. Před zahájením terénního výzkumu i během něj byl prováděn průzkum detektory kovů.

Lukáš Baloun

65. Statenice, okr. Praha-západ

1. Pole mezi Statenicemi a Černým Volem, vedle silnice Kralupské směrem na Velké Přílepy, parc. č. 162/1; S-JSTK (plocha mezi body): 749057/1035309, 749012/1035325, 749116/1035419, 749148/1035389.

2. Technická infrastruktura a inženýrské sítě pro budoucí výstavbu rodinných domů.

3. Pozdní doba kamenná – sídliště; starší doba železná – hroby; *obr. 34 a 35*.

Při archeologickém dohledu se podařilo odhalit celkem pět objektů: dva hroby bylanské kultury starší doby železné, jednu eneolitickou chatu a dva nespecifikované zahloubené objekty. Významným objevem byl zejména první z hrobů, který obsahoval špatně zachovaný kostrový pohřeb s bohatou pohřební výbavou, svědčící o významném společenském postavení pohřbeného jedince. Mezi materiální obsah hrobu patřily předměty typické pro hroby bylanské kultury. Jedná se o dvacet sedm keramických nádob různých velikostí a typů, na některých byly ještě pozůstatky charakteristického bylanského zdo-

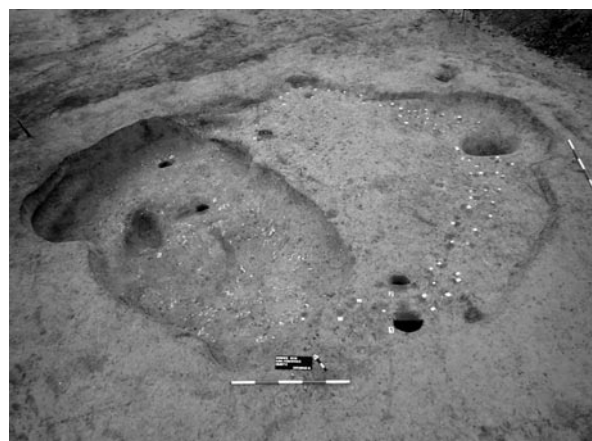

Obr. 34. Statenice. Bohatě vybavený hrob bylanské kultury.

bení. Dále železné koňské udidlo, v jehož bezprostřední blízkosti byly rozházené drobné kulaté bronzové ozdoby, které byly pravděpodobně zavěšené na uzdě. Dalšími nálezy jsou železný hrot kopí, pět železných kroužků, z nichž čtyři menší umístěné v řadě v JV části hrobu byly nejspíše součástí jha a jeden větší umístěný poblíž pravé ruky zemřelého sloužil pravděpodobně jako náramek. Nalezeny byly také tři bronzové fragmentární jehlice a jeden jantarový korálek. V hrobě byly uloženy i zvířecí kosti, na kterých spočívala čepel železného nože. Druhý a menší hrob obsahoval nejspíše žárový pohřeb (v SZ rohu byla skrumáž kostí) a celkem dvanáct keramických nádob, na některých byly opět zřetelné pozůstatky typické bylanské dekorace. Dále zvířecí kosti a nespecifikovatelný fragment železa.

Další objekt představuje zahloubenou chatu, díky nalezené keramice datovanou do období řivnáčské kultury. Vně chaty bylo zachyceno kromě kúlových jamek i množství tyčových jamek, jdoucích v řadách blízko sebe podél obvodu chaty. V jedné tyčové jámě byl nalezen fragment kamenné sekyrky. U posledního objektu jde o nespecifikovanou jámu pravěkého stáří.

Miloš Roháček

Obr. 35. Statenice. Chata řivnáčské kultury.

66. Stříbrná Skalice, okr. Praha-východ

1. Historické jádro městečka.
2. Podtlaková kanalizace, III. etapa výstavby splaškové kanalizace.
3. Příkop středověké fortifikace městečka, sídlištní situace a movité nálezy z novověku a industriálního období v historickém jádru (ochranné pásmo rejst. č. ÚSKP ČR 3112).

Při výkopových pracích pro veřejné části domovních přípojek ke stoce A (ul. Pod Farou, V Podhradí) na stavbě stoky A3-2 (Hrnčířská ul.) byly registrovány štetované úpravy a navyšování úrovně komunikací v průběhu novověku a zejména industriálního období. V uličce původně domkářské zástavby V Betlémě prošla trasa stoky A3 průrazem dříve již porušeným a zčásti zasypaným sklípkem vystupujícím z domu čp. 36 (založen před r. 1770) pod komunikací směrem k domu čp. 152. Nad lokalitou v Betlémě vstoupila pokračující trasa rýhy pro stoku A3 před domem čp. 140 šikmo do středověkého příkopu. Pokračovala jím podélně až k domu čp. 90, kde ani v hl. 1,6 m nedosáhly výkopy pro přepouštěcí šachty k domům čp. 133 a 90 (ul. K Radnici) dna příkopu. Podle výsledků dřívějších záchranných akcí Ústavu archeologické památkové péče středních Čech probíhal příkop (min. š. ca 6,0 m, hl. 2,25 m) pod ulicí k Radnici, přes severní část náměstí a pod jižním okrajem Pražské ulice směrem do ulice Pod Farou. Z mladší horní partie zásypu příkopu se před domem čp. 133 podařilo vzorkováním získat fragment pozdně středověkého keramického hrnce s páskovým uchem. Před čp. 140 se do výplně příkopu zahluboval menší pozdně středověký výkop nejasného účelu, dokumentovaný na řezu. Výkopy pro větve stoky A se v okolí kostela sv. Jana Nepomuckého okrajově dotkly také areálu zaniklého hradu Skalice.

Úsek stoky A3-1, vedený podél sokolovny (čp. 49) ulicí Na Hradě (parc. č. 1674/1) pod severní stranou hradního jádra, měl podle povrchové situace terénu a představ o podobě hradu probíhat převážně hradním příkopem ve směru jeho podélné osy. Nepříliš hluboká rýha pro gravitační potrubí a pro jednu z revizních šachet (max. hl. 1,5 m) zde zasahovala do materiálu připomínajícího spíše zvířenou šterkovitou geologickou(?) vrstvou nad povrchem zvětralého skalního podloží, které ale ve východní části trasy rýhy směrem k ulici Ke Hradu zřetelně vystupovalo nad úroveň dna výkopu. Na severní straně sokolovny byl tak dokumentován pouze velmi mělce zahloubený (liniový?) objekt (š. ca 2,0 m, max. hl. 0,2 m od povrchu podloží) s hlinitou výplní bez datovatelných nálezů, probíhající patrně napříč ulicí ve směru sever–jih, tj. kolmo na předpokládaný průběh příkopu. Na jihovýchodním a jižním okraji hradního areálu sestupovala rýha pod domy č. ev. 493 a čp. 84 až k čp. 194 umístěnému na terasovitě úzké parcele pod jižní stranou hradu a nad prudkým svahem do údolí Jevanského potoka. Za vraty před východní stranou zčásti zbořeného domu čp. 194 byly na parc. č. 1674/1 v jámě pro sběrnou šachtu výtlačného úseku kanalizace dokumentovány ve třech stěnách řezy zachycující antropogenní uložení (mocnost až 1,8 m, novověk a industriálního období) nad skalním podložím zapada-

jícím ostře k jihu do údolí. Celé souvrství navážkového charakteru vytvořilo terasu dvorku a přístupové cesty k domu čp. 194 a k pozemku za domem. V severozápadním koutě výkopu pro šachtu se pod novověkými vrstvami zahluboval přes slabou vrstvu zvětralin k povrchu pevné skály nedatovaný malý mělký objekt vyplněný popelem a uhlíky, bez datovatelných nálezů. Ani tento objekt nelze tak dát do souvislosti se zaniklým hradem. Na ostatních úsecích už dříve dokončených větví stoky A probíhalo v ulicích V Podhradí, V Betlémě, Hornická, K Radnici a Pod Farou hloubení krátkých rýh pro veřejné části kanalizačních přípojek a jam pro domovní přepouštěcí šachty. V uvedených terénních zásazích byly většinou registrovány jen různé úpravy povrchu komunikací z mladšího novověku až industriálního období. Za zmínku stojí pouze zjištění v jámě pro osazení přepouštěcí šachty domu čp. 146 V Betlémě (parc. č. 1677) u kamenného mostu. Ve stěnách jámy se ukázalo nálezy nedatované antropogenní souvrství o mocnosti až 1,8 m. Souvrství, které vytváří vyvýšené předmostí na levém břehu Jevanského potoka, je z větší části nepochybně stratigraficky starší než připojovaný dům. Situace s mladšími objekty z industriálního období, zahloubenými do uvedeného souvrství, byla v prostoru předmostí dokumentována už v roce 2020 na trase rýhy pro potrubí podtlakové stoky A (Bernat 2021).

Jiří Bernat

67. Stříbrná Skalice, okr. Praha-východ

1. Rovná, Sázavská ul., parc. č. 279/6; S-JTSK (okolí bodu): 714508/1068316.
2. Výstavba vodovodních řadů V1, V2, V3. Vodovodní řad a přípojka vody ke hřbitovu u kostela sv. Jakuba Většího.
3. Sídlíštní situace v areálu původního jádra vsi Rovná (vrcholný středověk – raný novověk) a mladší situace u areálu hřbitova a kostela (novověk – industriální období) v ochranném pásmu rejst. č. ÚSKP 3111 kolem kulturní památky kostela sv. Jakuba (ev. č. 857).

Zemní práce na stavbě probíhaly většinou formou řízených zemních protlaků. Přesto se podařilo v cílové šachtě (sonda 1) jednoho z vodovodních řadů před hřbitovem s původně románským kostelem sv. Jakuba Většího zachytit archeologickou situaci tvořenou superpozicí několika objektů. Podle řezů se z původního pohřbeného terénu (hl. 1–1,2 m, středověk) v prostoru sondy 1 dochovala mezi zahloubenými objekty jen malá torza. Stratigraficky nejstarším dokumentovaným objektem byla jáma (obj. 2) po kůlu utěsněném lomovými kameny (profil v Z stěně výkopu, dno v hl. 1,4 m pod terénem). Kůl se nacházel nad původním jižním svahem ostrožny a mohl být součástí ohrazení středověkého sídelního areálu kolem kostela. Jako stratigraficky mladší než kůlová jáma se ukazoval větší výkop (obj. 3) s rovným dnem v hl. 0,95–1,05 m, patrný na profilu ve východní a v přilehlých částech jižní a severní stěny sondy. Ze dna ani z kompaktní výplně objektu, tvořené menšími lomovými kameny, se vzorkováním nepodařilo získat datovatelné nálezy. Nej-

mladším zahloubeným objektem byla velká jáma (obj. 1), patrná na profilu v západní a jižní stěně výkopu. Tato jáma byla hlubší než dno sondy 1, takže bylo možné dokumentovat krátký úsek severní stěny objektu 1 také v půdorysu. Podle zbytků vápenné krusty na dně a při stěnách se jednalo o karbovací jámu. Stavebně-destrukční vrstvy bohaté zejména na fragmenty střešních prejzů, jsou odrazem některé ze stavebních úprav či oprav kostela v novověku a industriálním období. Celou stratigrafii uzavírala sekvence povrchových úprav cesty ke hřbitovu, převážně až z mladšího industriálního období. V závěru zemních prací byl proveden výkop pro vodoměrnou šachtu přípojky vody ke hřbitovu (sonda 2, rozm. 1,3 × 1,3 m, hl. 1,5 m). Výkop prošel antropogenním souvrstvím a celým svým dnem zasáhl do podloží (hnědožlutá hlína), které se podobně jako v sousední sondě 1 mírně sklánělo na jih (od hl. 0,9 do hl. 1,3 m) ke strmější dolní části svahu nízké ostrožny. Na podloží spočívala tmavá kulturní vrstva pohřbená sledem hlinitých nebo hlinitoštěrkovitých uloženin navážkového charakteru, které se podobně jako podloží slabě skláněly k jihu. Horizontálně byly stejné jako v sondě 1 uloženy až povrchové vrstvy úpravy komunikace. Na rozdíl od sondy 1 nebyly ve stěnách sondy 2 registrovány žádné zahloubené archeologické objekty. Z hromad tmavší hlíny kulturní vrstvy z výkopu sondy 2 byl vybrán malý soubor drobných zlomků středověké keramiky, ze stratigraficky mladších vrstev pochází také několik střepů novověkých keramických nádob a fragmenty stavební keramiky.

Jiří Bernat – Pavel Behenský

68. Stříbrná Skalice, okr. Praha-východ

1. Lok. Žďár, Na kolíkách, Pražská ul., parc. č. 1679/1, 1711/3, 1728/9.
2. Rekonstrukce silnice II/335, průtah obcí Stříbrná Skalice, I. etapa – výkopy pro stavbu nového mostu a gabionových opěrných stěn silnice.
3. Stopy činnosti raně novověké úpravny rud pod zaniklým rybníkem Žďár.

V rámci první etapy realizace stavby byly v roce 2021 zbořeny a vybagrovány stavební konstrukce mostu (včetně základového dřevěného roštu a pilot) přes Jevanský potok na úseku silnice Stříbrná Skalice – Hradové Strímelice. Na příčném řezu přilehlým tělesem komunikace se ukázaly v několika úrovních nad sebou vrstvy strusek. Navážky silnice budované od roku 1888 (*Vysloužilová ed. a kol. 2006*, 16) přes jižní část zaniklého rybníka Žďár a přes nivu pod ním zjevně obsahují materiál z jeho převážně rozvezené hráze nebo z jejího okolí. Hráz je doposud zčásti dochovaná jako terénní stupeň v blízkosti rekonstruovaného mostu u domu čp. 57. Podle písemného pramene pracovala v 16. století pod rybníkem úpravna polymetalických rud z místní těžby (SOA Praha, inv. č. 2981, kart. č. 407, sign. VII-5 214, fol. 902). Strusky byly během činnosti úpravny patrně přisypávány k hrázi nebo v jejím okolí shromažďovány na haldách a při rozvážení hráze a terénních úpravách se struska dostala do náspu silnice. Kromě strusky se podařilo zachytit i několik zlomků raně novověké keramiky. Podobná situace

s vrstvami druhotně přemístěné strusky se následně objevila v délce několika desítek metrů také na podélných profilech v zářezech pro založení gabionové opěrné stěny na severovýchodní straně náspu silnice na obou stranách potoka.

Jiří Bernat

69. Stříbrná Skalice, okr. Praha-východ

1. Stříbrná Skalice, ul. Ke štolám, parc. č. st. 181, 895/1, 1820; WGS-84 (okolí bodu): 49.895213N/14.842859E.
2. Stavba nového rodinného domu – výkopy pro stání vozidel a opěrné zdi, terénní úpravy; rekonstrukce oplocení domu čp. 195.
3. Stopy místní hrnčířské produkce v industriálním období.

Podobně jako při terénních úpravách na paralelně probíhající archeologické akci na sousedních pozemcích parc. č. 895/1, 1820 (stavba rodinného domu) se z rýhy a jam pro sloupy nového oplocení sousedního domu čp. 195 (na hranici parc. č. st. 181 a 1820) podařilo získat ze stejného prostoru, tj. z mírného severního svahu vyvýšeného tělesa přilehlé cesty (ul. Ke štolám), početný vzorek běžné keramiky (polokamenina, kamenina). Ta je z velké části pravděpodobně odpadem z výroby bývalé Svobodovy hrnčířny (nedaleký dům čp. 159, výroba od r. 1879 do 30. let. 20. stol.). Zachytit se podařilo i střepy technické keramiky – kusy silnostěnných navzájem spečených nádob, tzv. kapslí sestavovaných do přepážky mezi topeništěm a vlastní pecí.

Jiří Bernat

70. Stříbrná Skalice, okr. Praha-východ

1. Stříbrná Skalice, Pražská ul., parc. č. st. 64, 1674/3; S-JTSK (okolí bodu): 715452/1067958.
2. Kanalizační přípojka a rekonstrukce vrat průjezdu domu čp. 10.
3. Novověké archeologické situace na parcele památkově chráněného domu (kulturní památka č. rejst. ÚSKP 32091/2-3127) v historickém jádru městečka a v ochranném pásmu kulturních památek (č. rejst. ÚSKP 3112).

Na trase rýhy byl pod mírně stoupajícím terénem vjezdu na pozemek mezi západní stranou památkově chráněného objektu čp. 10 a sousedním domem čp. 94 registrován v délce nejméně 6 m zbytek většího mělkého objektu (1/2021) s rovným dnem. Objekt na severní straně směrem do dvora sahal v hl. asi 0,6 m jen těsně za prodloužení severní stěny domu, jižním směrem k vjezdové bráně objekt vyklíňoval pod stratigraficky mladší dlažbou. Tmavá hlinitopísčítá vrstva výplně objektu obsahovala při dně uhlíky a četné zlomky dřeva (trisky, odštěpky), snad tesařský odpad. Jedná se pravděpodobně o pozůstatek širšího terénního zářezu v místě mírného severního svahu buď pro založení stavebního předchůdce domu, nebo o výkop pro výstavbu dochovaného domu (zaniklou přístavbu?). Širší základový výkop mohl být po ukončení stavby nebo v souvislosti se zřízením brány sa-

mostatného vjezdu do dvora a ke stodole zasypán. Barokní dům čp. 10 městského typu má navíc vlastní klenutý průjezd, který se však po terénních změnách přilehlé části Pražské ulice nemůže jako vjezd užívat. Jediný objekt zjištěný v prostoru vjezdu překrývá jedna vrstva dlažby (valouny, oj. lomový kámen, novověk – industriální období) a slabé souvrství recentních nečistot do mocnosti 0,25 m (u SZ nároží domu). Recentní souvrství k nejnižšímu bodu terénu u brány vyklíňuje a dlažba zde vystupuje k povrchu terénu. Největší mocnost mají antropogenní uložení celkově rovněž u severovýchodního nároží domu (0,85 m od dna objektu 1/2021 k povrchu terénu). Historická zdiva samotného památkového objektu nebyla dotčena, stará domovní kanalizace byla přepojena na novou v rámci kontrolovaného výkopu ve dvoře. V roce 2021 proběhlo také zpětné osazení rekonstruovaných barokních vrat průjezdu domu. S tím spojený terénní zásah byl minimální. V místě recentního dřevěného prahu vrat z Pražské ulice do průjezdu domu byl vyhlouben žlábek (š. do 0,2 m, max. hl. 0,25 m). Odkryty, ale nenarušeny byly přitom na obou stranách portálu rozšířené základové patky monolitických odrazníků, provedené z kamenného lomového zdiva.

Jiří Bernat

71. Stříbrná Skalice, okr. Praha-východ

1. Stříbrná Skalice, ul. Na Hradě, parc. č. st. 129/12, 1674/1; WGS-84 (okolí bodu): 49.896245N/14.845780E.
2. Přípojka vody k domu čp. 104.
3. Situace založení domu a komunikace z industriálního období; objekty s neurčenou datací na okraji areálu zaniklého hradu v ochranném pásmu kulturních památek (rejst. č. ÚSKP 3112). Dům čp. 104 se nachází na okraji plošiny nad prudkým svahem na východní straně areálu zaniklého hradu Skalice, vně hradního jádra. Archeologická situace byla dokumentována pouze na řezech ve stěně jámy pro umístění vodoměrné šachty při západní straně domu. Základový vkop pro obvodovou zeď domu, vysekaný do zvětralé skály, byl na vnější straně o něco širší než samotné zdivo. Základovou spáru vyrovnávala sice slabá vrstva vápenné malty, ale pojivem samotné kamenné zdi z menších lomových kamenů byla hnědočervená jílovitá hlína. Průraz do zdi ukázal malý dosud užívaný sklípek vysekaný do zvětralé skály. Pod úrovní základu obvodové zdi domu zpevňovala vnitřní stranu sklepa jen slabá kamenná přízdívka – plenta. Vzhledem k absenci nálezů ve vrstvách při obvodové stěně nelze zdiva archeologicky datovat, samotný sklípek však patrně náležel starší stavební fázi domu z doby před rokem 1841. Malé výkopy (objekty) na řezech, zasahující do zvětralého skalního podloží, nebyly se zdivem domu v přímém stratigrafickém vztahu a zůstaly i vzhledem k absenci nálezů chronologicky i funkčně neurčeny. Na samotné trase rýhy (d. 4 m) pro přípojku mezi vodoměrnou šachtou a vodovodním řádem byla registrována deprese původně mělce zahloubené komunikace, zaplněná k dnešnímu rovnému povrchu veřejného prostranství mezi domem čp. 104

a sokolovnou (čp. 49) souvrstvím obsahujícím zlomky keramiky industriálního období.

Jiří Bernat

72. Škvorec, okr. Praha-východ

1. Intravilán obce, základní škola, Tyršova ulice; stpč. 1/2; S-JTSK (linie mezi body): 721303/1050567, 721285/1050530.
2. Řešení svodu dešťových vod a přípojka užitkové vody pro ZŠ, rekonstrukce WC.
3. Zděná klenba, torza kamenných zdí (opěrných pilířů?); středověk–novověk.

Při výkopech svodů a jímky na dešťovou vodu byl zachycen a fotograficky zdokumentován u jižní a západní zdi Základní školy ve Škvorci vršek na maltu zděné klenby a čtyři krátká torza na maltu zděných zdí patřících původně stavbám tvořícím součást středověkého hradu nebo novověkého zámku ve Škvorci.

Josef Dufek

73. Šlovice, okr. Rakovník

1. Náves; S-JTSK (okolí bodu): 792339/1048998.
2. Síť liniových výkopů.
3. Pozdně hradištní období, vrcholný středověk

Síť liniových výkopů pro pokládku kabelu nízkého napětí byla realizována v celé vsi, v prostoru návsi se nevelké výkopy zahlubovaly do tenké (do 20 cm) vrstvy půdního typu, na nějž navazovalo štěrkopískové podloží. V ploše návsi se na několika místech podařilo liniovými výkopy zachytit zahloubené objekty – nevelké sídlištní jámy, kůlové jamky a zahloubené nístěje pecí, doprovázené keramickými zlomky datovatelnými do mlado a pozdně hradištního období (12.–13. století). Jedna jáma obsahovala zlomky keramiky vrcholně středověké.

Vojtěch Volf

74. Tetín, okr. Beroun

1. Ulice Hradní; S-JTSK: 767534/1055099.
2. Havárie vodovodu.
3. Dislokované lidské ostatky v kulturní vrstvě, raný až vrcholný středověk.

Východně za zdi zahrady kostela sv. Kateřiny a jižně od objektu fary byly nalezeny porušené lidské ostatky v kulturní vrstvě zhruba 1 m hluboko pod stávajícím terénem. Jde o areál pohřebiště u kostela sv. Kateřiny, známého již z dřívějších archeologických výzkumů.

Tomáš Polišenský

75. Tursko, okr. Praha-západ

1. V intravilánu obce, po levé straně silnice na Těšinu, vedle brány k domu čp. 145 na parcele č. 780; S-JTSK (mezi body): 747872/1030538, 747871/1030538, 747871/1030537, 747871/1030537.
2. Stavba inženýrských sítí – kabel vysokého a nízkého napětí.

3. Zásobní jáma knovízské kultury s pohřbem; *obr. 36.*

Při bagrování rýhy pro kabel nízkého napětí narazili dělníci v hloubce cca 1 metru na lidskou kostru. I když nález ihned po zjištění nahlásili, byla bagrem již poškozena a odebrána lebka a dolní končetiny. Část lebky a stehenní kost byly později nalezeny na hromadách. Zbytek kostry uložený níže (v hloubce 95 až 120 cm od povrchu) byl zkoumán klasickými archeologickými metodami. Na místě bylo zjištěno, že zásobní jáma knovízské kultury byla druhotně využita pro pohřeb ženy z téhož období. Žena vysoká cca 160 cm zemřela ve věku 30–40 let (*adultus II*) a prokazatelně porodila alespoň jedno dítě. V jámě ležela v natažené poloze na břiše. Hlava směřovala k severu, ale kvůli narušení bagrem nelze její přesné uložení zpětně popsat. V jihozápadním rohu výkopu, patrně vedle původně ležících nohou, byla uložena větší etážovitá nádoba a u ní další menší nádobka a koflík. Západně vedle těla byla uložena větší zásobnice a koflík, u rukou byla miska a v jihovýchodním rohu další koflík. Nad pánví leželo torzo další misky či talíře. Celkem bylo okolo kostry uloženo minimálně osm nádob, z nichž čtyři se podařilo zachránit téměř celé a čtyři částečně, neboť byly také narušeny bagrem. Těchto osm nádob bylo umístěno tak, že evokují uložení jako milodary, tj. respektovaly kostru

Obr. 36. Tursko. Pohřeb ženy v knovízské jámě.

a byly postaveny hrdlem nahoru, jako by obsahovaly sypký či tekutý materiál. Ve stejné vrstvě pak byly nalezeny zlomky z dalších minimálně deseti nádob, které jsou ale spíše pozůstatkem zásypu jámy.

Lucia Mattiello

76. Tursko, okr. Praha-západ

1. V intravilánu obce, po levé straně silnice na Těšinu a vpravo od Turského rybníka, parc. č. 54/1,2,4–6.
2. Stavba komunikací a inženýrských sítí.
3. Novověk, ojedinělé pravěké a středověké nálezy v druhotných polohách.

Pokračování výzkumu z let 2019 až 2020 (*Mattiello 2021*), dohled v areálu statku, který se postupně přestavuje na rodinné a bytové domy. V profilech inženýrských sítí byly zjištěny převážně novodobé kulturní vrstvy, zásahy a recentní navážky. Ojediněle nalézané pravěké či středověké artefakty se nacházely ve druhotné poloze, kam byly přemístěny při stavebních úpravách ve 20. století.

Lucia Mattiello

77. Týnec nad Labem, okr. Kolín

1. Náměstí Komenského, parc. č. 173/1, 178, 190/3.
2. Revitalizace Komenského náměstí.
3. Sídliště, město, raný středověk, vrcholný středověk, novověk; pohřebiště, vrcholný středověk, novověk; zlomky keramiky a stavebního materiálu, nepočtené kovové milodary; *obr. 37 a 38.*

V roce 2021 pokračoval výzkum na trase rýhy pro dešťovou kanalizaci v severní frontě náměstí Komenského (více *Beneš 2021d*). Ta sahala na západním konci před čp. 158 a na východním až k JV nároží budovy základní školy. Podle předpokladu a zkušenosti z roku 2014 se zde začaly objevovat hroby západního okraje farního hřbitova kolem kostela Stěti sv. Jana Křtitele. Hroby byly kladeny poměrně hustě vedle sebe a také v několika úrovních nad sebou, přičemž jejich denzita houstla směrem ke kostelu (*obr. 37*). Před vchodem do ZŠ bylo mimo jiné zachyceno i staré dřevěné vodovodní potrubí spojované vždy po 5 m železnými objímkami.

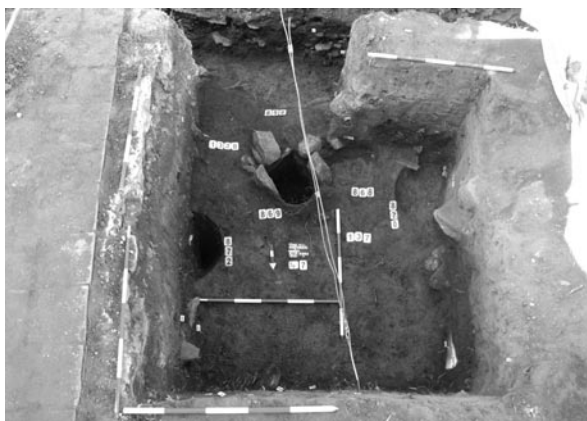
Výzkum pokračoval další etapou, a sice rekonstrukcí vodovodního řádu diagonálně napříč náměstím od jeho SZ nároží až do jeho JV hrotu do ulice Na Stráni. V tomto úseku se stavba podle dohody mezi zúčastněnými stranami držela starého vodovodního potrubí, a tedy již porušeného úseku, aby se pokud možno co nejvíce snížily náklady na záchranný archeologický výzkum. Po vyznění hrobů farního hřbitova směrem k jihu se v rýze objevovaly archeologické situace řídkěji. Před budovou fary to byl například výkop pro jámu na hašení vápna, patrně barokního stáří. Zároveň byl otevřen úsek rýhy pro vodovodní potrubí na druhém konci, tedy v SZ nároží náměstí Komenského směrem do Masarykova náměstí, při jižní hraně ulice. Zde byly zachyceny další hroby ze západního okraje hřbitova. Před čp. 158 byly zjištěny poslední hroby – celkem jich tedy při výzkumu v letech 2020–2021 by-

lozjištěno 185. Poslední etapou výzkumu byla vodovodní přípojka v jižní hraně náměstí Komenského, přímo před starou školou (dnes místní muzeum). Kromě rýhy zde byl vyhlouben také výkop pro jímku o rozsahu 2 × 2 m (obr. 38). V této části náměstí byly opět zjišťovány pouze sídlištní situace z přelomu raného a vrcholného středověku a také ojedinělé novověké zásahy (vyjma subrecentních a recentních svrchních vrstev), kupř. další jáma na hašení vápna.

Zdeněk Beneš

Obr. 37. Týnec nad Labem. Etážovitý hřbitov středověkého až novověkého stáří v trase dešťové kanalizace před budovou ZŠ (čp. 85).

Obr. 38. Týnec nad Labem. Sonda pro jímku před budovou muzea (čp. 235) s raně středověkými sídlištními situacemi.

78. Týnec nad Labem, okr. Kolín

1. Ulice 1. máje, parc. č. 599/4.
2. Nová STL plyn. přípojka pro parc.č. 606/2.
3. Sídlištní vrstva, pozdní doba hradištní/vrcholný středověk; keramika.

Z až 10 m dlouhého výkopu se archeologicky zajímavá situace nacházela až v jeho SZ konci při SZ krajnici vozovky. V 60 cm široké a 100 cm hluboké rýze se rýsovala následující stratigrafická situace: do hloubky 45 cm sahala středně hnědé písčito-hlinité nadložní zlomky kamennů, pod ním se nacházela černohnědá písčito-hlinitá vrstva mocná cca 15 cm (do hloubky 60 cm od povrchu). Nižle pak následovaly jemné podložní světle hnědé písky. Právě ona černohnědá vrstva obsahovala zlomky keramiky, ale také kusy lomového kamene a zlomky mazanice. Poměrně hodně nálezů bylo získáno z vykopané zeminy vedle výkopu. Nebylo však pochyb, že pochází z této vrstvy. Tato vrstva v kontrolovatelné délce rýhy (cca 30 m) nevytvářela žádný ohraničitelný objekt, byla přítomna v uvedené mocnosti a stratigrafickém uložení v celé délce otevřeného výkopu. Získaná keramika odpovídá nejspíše dataci do 12.–13. století.

Zdeněk Beneš

79. Týnec u Dobrovice, okr. Mladá Boleslav

1. Areál Agrofarmy Týnec, s. r. o., parc. č. 4/4, 4/10; S-JTSK (okolí bodu): 698813/1016512.
2. Stavba skladovací haly; plošná skrývka.
3. Sídlištní objekty, střední a mladší doba bronzová; obr. 39.

Pro stavbu haly byla provedena skrývka plochy, kterou dozorovalo Muzeum Mladoboleslavska. Na odkryté ploše bylo zachyceno celkem sedm objektů, z toho dvě zásobní jámy, jeden větší hliník, dvě soujámy a dvě menší jamky. Výzkum samotných objektů zajišťoval ÚAPPSC. Z jednotlivých výplní se podařilo získat fragmenty keramických nádob a mazanice, dále zvířecí kosti a broušenou kamennou industrii. V roce 2019 v blízkosti zkoumané plochy probíhal záchranný archeologický výzkum 57 objektů s nálezy z eneolitu, doby bronzové a starší doby železné (Kopřivová 2020).

Pavel Behenský

Obr. 39. Týnec u Dobrovice. Objekt 1.

80. Úhonice, okr. Praha-západ

1. Ul. Otakara Kádnera, parc. č. 898/1, 899/4, 5, 6, 10, 14, 15, 20, 21.

2. Výstavba rodinných domů; dokumentace základových pasů.

3. Sídlištní objekty, neolit.

Při skrývce a v rámci hloubení základových pasů pro stavby rodinných domů bylo zachyceno zhruba 40 sídlištních objektů (sloupové jamky i větší objekty) zahloubených do sprašovito-jilovitého podloží. Část neobsahovala žádný datovací materiál, z výplně některých objektů pochází keramika staršího neolitu – kultury s lineární keramikou. Zdejší neolitické sídliště bylo zachyceno již při stavbě komunikací a inženýrských sítí v roce 2018 (Kukla 2019).

Alžběta Bergerová

81. Úmyslovice, okr. Nymburk

1. Parc. č. 206/1; S-JTSK: 687422/1037115.

2. Výkop kNN pro parc. č. 62/25.

3. Zahloubený objekt; zemědělský pravěk.

Ve výkopu podél zpevněné komunikace na severovýchodním okraji obce byla v profilu a dně výkopu zjištěna jedna kúlová jamka vyplněná tmavou hlinitou výplní s četnými zlomky mazanice. Jiné nálezy z výplně nebyly získány, přesná datace objektu proto není možná. Podloží v této části výkopu zachyceno nebylo, tmavé hlinité vrstvy dosahovaly až do dna výkopu.

František Doubek

82. Veleliby, okr. Nymburk

1. Parc. č. 176/1, 178/1, 744, 365, 342/1,4; S-JTSK (okolí bodu): 698359/1034993.

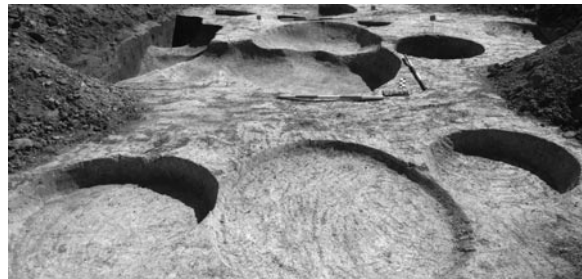
2. Výstavba komunikace a inž. sítí.

3. Zahloubené objekty; zemědělský pravěk, doba bronzová, raný středověk; *obr. 40 a 41*.

Skrývka budoucí komunikace pro výstavbu 20 nových rodinných domů. Objekty se kumulovaly na dvou místech v severní a zejména pak v jižní části skrývky. Středová část této plochy je v mírné terénní sníženině a pravděpodobně zde kdysi protékala menší vodoteč (na geologických mapách jsou v těchto místech zakresleny nivní sedimenty, které by zaniklé vodoteči odpovídaly).

V severní části plochy komunikace byly zachyceny tři objekty zahloubené do světle žlutého slínového podloží – větší nepravidelný objekt, zřejmě hliník, dále pak jedna sloupová jáma a dvojice souběžných mělkých žlabů. Mělčí z nich o příčném profilu tvaru U ležel při západním okraji druhého o příčném profilu tvaru široce otevřeného V a doplněného při východní hraně nepravidelně rozmístěnými menšími kúlovými jamkami o průměrech mezi 15 a 25 cm. Pouze z objektu č. 1 bylo získáno několik zlomků špatně vypálené drolicí se nezdobené keramiky, datačně lze tyto objekty proto zařadit prozatím pouze do širšího období zemědělského pravěku.

Na jižním okraji plochy se podařilo zachytit dalších 18 zahloubených objektů. Jejich největší kumulace se

Obr. 40. Veleliby. Část plochy výzkumu s největší koncentrací objektů.

Obr. 41. Veleliby. Raně středověká jáma a část slovanského obydlí s destrukcí pece.

ukázala před křížením komunikace. Zde se podařilo nalézt několik kruhových odpadních jam z mladší doby bronzové. Některé další objekty se však nepodařilo blíže datovat (zejména kúlové jamky) a jejich datace je ponechána prozatím jako zemědělský pravěk. Poněkud stranou, jihovýchodním směrem od této kumulace objektů, pak byly zjištěny další dva objekty z raného středověku. Jednalo se o zásobní jámu (obj. č. 15) o hloubce 150 cm od úrovně povrchu podloží, vytesanou svými spodními zhruba 80 cm již do skalnatého podloží. Jihovýchodním směrem od této jámy se nacházel částečně skrývkou zasazený obj. č. 16. Jednalo se zhruba o 1/3 půdorysu starohradištního obydlí s destrukcí otopného zařízení při SZ rohu. Většina kamenů použitých pro stavbu tohoto topeniště nepocházela z blízkého okolí. Jednalo se o jakýsi typ slídnaté ruly, která v širokém okolí nemá svůj přirozený výchoz na povrch. Doplňkově byla pak použita místní opuka.

Při následném hloubení rýh pro kabely byla zachycena další jáma, z které však bylo získáno jen pár zlomků zvířecích kostí bez průvodního keramického materiálu. Dle okolních objektů lze snad uvažovat o zařazení do mladší doby bronzové.

František Doubek

83. Velenka, okr. Nymburk

1. Poloha Na Syslové obci; parc. č. 288/21; N 50°08.056', E 14°53.017'.

2. Náhodný objev.

3. Depot, mladší doba bronzová; *obr. 42*.

Obr. 42. Velenka. Zlomkový depot z mladší doby bronzové po předání nálezem.

Dne 7. 4. 2021 se pracovníkům ÚAPPSČ telefonicky ozval pan Karel Přáda s informací, že v březnu 2021 na k. ú. Velenka, okr. Nymburk, našel depot bronzových předmětů se zbytky keramické nádoby. Ještě téhož dne došlo k setkání s nálezcem a kromě depotu samotného byly zajištěny rovněž nálezové okolnosti. Podle všeho našel nejprve ojedinělé vyorané předměty v ornici a postupně se pokoušel najít v nejbližším okolí další. V průběhu Velikonoc (v rozmezí 2.–4. 4. 2021) se mu pak podařilo najít jádro depotu, ještě se zbytky dna keramické nádoby. Dále se pokoušel dohledávat další předměty a postupně nashromáždil kolekci, kterou ještě téhož dne předal bez nároku na jakoukoli odměnu.

Dne 8. 4. 2021 bylo společně s nálezcem přistoupeno k obhlídce místa nálezů a identifikaci samotného místa uložení depotu. Již zahrabané výkopy pana Přeády byly dosud patrné a on sám dovedl označit místo, kde bylo jádro depotu, a rovněž některá místa, kde byly nalezeny další roztroušené předměty. Tato místa byla zaměřena turistickou GPS (Garmin GPSMAP 64s). Samotný výkop pro depot byl úspěšně identifikován tak, že se ve stěnách výkopu i v zásepě nacházely dobře patrné zbytky měděnky. Původní hrany výkopu však byly víceméně zni-

čeny orbou, ale také výkopem nálezce. Přesto lze říci, že depot byl uložen v hloubce 45–50 cm, přičemž jílovito-hlinitá tmavohnědá ornice je zde mocná 40 cm. Zahluboval se tedy jen max. 10 cm do podloží, které je tvořeno světlými druhohorními slíny. Podle stop měděnky na zlomcích dna keramické nádoby je zřejmé, že bronzové artefakty byly uloženy uvnitř. Během průzkumu výkopu byly zjištěny další menší zlomky keramiky a jeden zlomek tyčinkovitěho hrotu bronzového předmětu.

Podle informací od nálezce bylo možné rozdělit soubor předmětů na ty, které byly nalezeny ještě v jádru depotu, a na ty, které byly dohledány roztroušené v ornici v různých vzdálenostech (např. zbytky měděného/bronzového „koláče“ suroviny). V jádru depotu se nacházelo 7 zlomků měděné suroviny (koláče), zlomek týlní sekery s postranními laloky či se srdčítým schůdkem, celkem 8 zlomků srpů, celá kruhová faléra s kruhovou prolamovanou průvlečkou na rubu, zlomek špičky srpů nebo nože, kuželovitá puklička s vyčnělým trnem, malé dlátko s hříbovitou hlavici, větší dlátko s odlomeným koncem, drobný zlomek jehlice s rýhovanými zduřeninami, drobná puklička s očkem na rubu. Mimo jádro depotu, patrně vyorané zemědělskou technikou, bylo nalezeno 8 zlomků měděné suroviny, celá sekera s postranními laloky, 3 velké fragmenty srpů, 5 drobných zlomků plochých předmětů, patrně srpů a celá sekera s ouškem, která chronologicky se zbytkem depotu zjevně nespojuje, je totiž typologicky mladší. Je možné, že k depotu nepatří a její blízkost je čistě náhodná. Jádro depotu a další předměty, až na zmíněnou sekera s ouškem, lze datovat do rozmezí B D – H A1, do horizontu zlomkových depotů. Povrch předmětů je zasažen nebývale silnou vrstvou světle zelenomodré koroze. Řada předmětů je rozlámana nebo pokroucená. Nálezy byly předány do péče konzervátora.

Zdeněk Beneš – František Doubek – Lubor Smejtek

84. Velim, okr. Kolín

1. Ulice Tylova, parc. č. 324/2, 413/2, 413/4, 413/5, 413/9, 413/11.

2. Kluziště Píanka Velim.

3. Sídlištní vrstva, doba bronzová; keramika, kosti. Stavba nového areálu venkovního kluziště s parkovištěm a obslužnými objekty začala demolicí chátrajících objektů staré továrny na píana. Poté následovaly zemní práce sestávající z rýhy pro kanalizaci a vodovod, ale také dvou provozních staveb a posléze plochy samotného kluziště. Nejzávažnějším zásahem byla samotná rýha, která byla široká 80 cm a hluboká až 320 cm. Její pravidelné (prakticky denní) sledování přineslo zajímavé poznatky. Celá plocha areálu je pokryta 50–80 cm subrecentních až recentních navážek stavební suti. Pod ní nastupují středně hnědé písčité hlíny, relativně čisté, do hloubky cca 100 cm, níže pak tmavohnědé písčito-hlinité vrstvy obsahující ojedinělé kameny, ale především zlomky keramiky a kostí do hloubky cca 150 cm. Níže pak nastupují podložní vrstvy, nejprve zahliněných písků, dále čistých písků a posléze šterků a od hloubky cca 250 cm také žlutohnědých jíllů. Tato rýha vedla od Tylovy ulice, kde došlo k napojení na stávající inž. sítě, směrem k JZ, odkud se

postupně odpojily kratší rýhy jednak k JV, jednak pak k SZ k obslužným budovám kluziště. V rámci profilů rýhy nebyly zjištěny žádné archeologické objekty, veškeré nálezy byly získány pouze z výše zmíněné vrstvy, kterou lze označit za kulturní a je jí snad možné přisoudit horizontu hradiště z přelomu střední a mladší doby bronzové na nedaleké Skalce. Na počátku prosince 2021 pak stavba začala s hloubením rozměrných jam (obvykle 3 × 3 m a hluboké 2,2 m) pro šachty kanalizace. Celkem byly do konce roku 2021 zkontrolovány tři takové jámy, jedna (č. 1) při JV okraji areálu, blízko Nouzovského potoka, další (č. 2) o něco dále SZ směrem a poslední (č. 3) jen pár metrů na JZ od vjezdu do areálu pianky. Kulturní vrstva s nálezy z doby bronzové (keramika, kosti a mazanice) byla zjištěna ve všech z nich, lišilo se mírně jen její zahloubení vůči současnému povrchu vlivem mocnosti navážek a nivy Nouzovského potoka.

Zdeněk Beneš

85. Velké Chvalovice, okr. Kolín

1. Poloha Za hřištěm, parc. č. 348/2, 348/3, 359/212, 359/230.

2. Zřízení lokality pro rodinné bydlení, připojení lokality na dopravní a technickou infrastrukturu.

3. Sídliště, pyrotechnologické objekty, starší doba římská; keramika, kosti; *obr. 43*.

Stavba, sestávající z budování nové komunikace na severním okraji obce a nezbytných inženýrských sítí, se dle předpokladů začala dotýkat rozsáhlé polykulturní lokality, která se rozkládá od těchto míst přes návrší Na Kopci až k Pečeckému potoku na severu a dále k lesíku v poloze U Tržiště. Lokalita je navštěvována hledači s detektory kovů již minimálně 15 let, přičemž do rukou archeologů se dostala jen nepatrná část jejich kořisti. Standardní záchranný archeologický výzkum je zde prováděn vůbec poprvé. Stavba byla zahájena skrývkou částí nadloží do hloubky 50 cm, nicméně podloží dosaženo v této fázi nebylo – zachycena byla pod ornici pouze silná černošedá jílovitá nivní vrstva s říčními valouny na bázi. Bylo tedy zřejmé, že v těchto místech se nacházejí usazeniny vzniklé činností vody. Přesto však se v nadloží nacházely rozptýlené zlomky keramiky a kostí, rovněž také množství ulit vodních mlžů. Detektorová prospekce takto skryté vrstvy přinesla jen minimum kovových nálezů, v podstatě nedatovatelných. V další fázi stavby byla od západního okraje ve středu komunikace hloubena rýha pro kanalizaci a vodovod, široká 150 cm a hluboká 150 cm (je třeba připočíst cca 50 cm již skryté ornice). Ta odhalila stratigrafickou situaci, kdy se pod těžkými nivními půdami nacházely těžké žlutošedé jíly. Přímou v trase skrývky se však podloží dynamicky proměňovalo v tom smyslu, že na jižní straně komunikace na spodní jíly nasadala mocnější vrstva hnědých písčitých hlín. To vše je patrné dílem erozních procesů.

V profilu této rýhy byly postupně zjištěny dva archeologické objekty, v této fázi ještě nedatovatelné – kulová jamka a obdélné pyrotechnologické zařízení s plochým dnem vyloženým přepálenými kameny. Třetí objekt, rovněž obdélný pyrotechnologický objekt s plochým dnem vyloženým kameny a množstvím dřevěných uhlíků, byl

zjištěn přímo v trase rýhy a dokumentován v úplnosti. Byl bohužel zcela bez datovatelných nálezů. Objekt 4, charakteru dvou předchozích, byl zjištěn v severním profilu rýhy ve vzdálenosti 40 m východně od západního okraje stavby.

Jelikož stavbařům nevyšly v polovině roku po skrývce zátěžové zkoušky, došlo ke změně projektu v tom smyslu, že skrývka celé komunikace byla prohloubena až na úroveň podloží. Dle našeho očekávání tak byly odhaleny další archeologické situace. Šlo celkem o šest kulových jamek (obj. 5–8, 10–11), dále jeden pravoúhlý pyrotechnologický objekt (obj. 9) a poněkud dále k východu na hraně parcel 359/212 a 359/226 pak objekt 12, který představoval zhruba kruhový pecní objekt (*obr. 43*). Po dohodě se stavbou byl prozkoumán i mimo trasu komunikace. Podle předběžné interpretace jde o pec na výpal keramiky z počátku doby římské.

Zdeněk Beneš

Obr. 43. Velké Chvalovice. Pyrotechnologický objekt (hrnčičská pec) ze starší doby římské.

86. Velké Přílepy, okr. Praha-západ

1. Pole mezi Sportovní ulicí a vazební věznicí, Podmoráňská ulice, parc. č. 721, 43, 47/2, 47/4, 64/52; S-JSTK (plocha mezi body): 749283/1033728, 749205/1033674, 749147/1033742, 749251/1033846.

2. Inženýrské sítě pro budoucí výstavbu rodinných domů.

3. Mladší a pozdní doba kamenná – sídliště; mladší doba železná – hroby; *obr. 44*.

Při dohledu skrývky pro výstavbu komunikace a inženýrských sítí pro budoucí zástavbu rodinných domů bylo odhaleno přes osmdesát objektů pravěkého stáří. Z objektů se jednalo nejvíce o zahloubené pravěké jámy, dále objekty nabízející potenciální identifikaci jako chalupy, hliníky a dva hroby. Kromě velkého množství keramiky, mazanice a kostí byla nalezena i štípaná a broušená industrie, tkalcovská závaží, přesleny a ojedinele některé kovy. Jedná o sídlištní situace z období mladší doby kamenné (kultura s vypíchanou keramikou) a pozdní doby kamenné. Dva zmíněné hroby pocházejí z období mladší doby železné a každý z nich obsahoval ostatky jednoho

Obr. 44. Velké Přílepy. Laténský hrob s mečem.

jedince. Jeden byl vybaven železným náramkem a druhý byl pohřben s železným hrotem kopí a částečně dochovaným železným mečem uloženým v pochvě. Velké Přílepy jsou dlouhodobě známá polykulturní lokalita a archeologicky pozitivní byly v minulosti i okolní parcely.

Miloš Roháček

87. Větrušice u Klecan, okr. Praha-východ

1. Ovocný sad, parc. č. 176, 197/1, 197/20, 198/1; S-JSTK (plocha mezi body): 744221/1031523, 743685/1031619, 743506/1032177, 744537/1032090.

2. Závlahový systém s přivaděčem vody.

3. Zemědělský pravěk.

V listopadu došlo k výsadbě nových stromků v ovocném sadu ve Větrušicích u Klecan, kterou doprovázely liniové výkopy pro závlahový systém, jež čítaly mnoho stovek metrů. Při kontrole výkopů byly odhaleny v řezu celkem tři objekty, z nichž jeden je sporný a je spíše novověkého charakteru (ve výplni byly pouze části novodobějších cihel), ovšem zbylé dva spadají do období pravěku. Jeden z nich dle tvaru mohl být chatou či podobným typem sídlištního objektu, ve výplni byla objevena nespécifikovaná pravěká keramika, mazanice a kosti. Druhý se jeví jako pravěká jáma s podobnými nálezy jako v předešlém případě.

Miloš Roháček

88. Vícmanov, okr. Mladá Boleslav

1. Střed návsi, parc. č. 554 a 14/2; S-JTSK: 700186/992930.

2. Výkopové práce pro kNN.

3. Zahloubený objekt; středověk.

Při výkopových pracích byl zachycen menší zahloubený objekt s tmavě šedou jílovitou výplní. Vzorkováním se

podařilo získat pouze jeden zlomek keramiky středověkého charakteru. V blízkosti této polohy u čp. 1 byly ve výkopu pro kNN zachyceny v roce 2013 (Švédová 2014) sídlištní novověké situace, ze kterých pocházejí fragmenty kuchyňského nádobí datované do 16.–17. století.

Pavel Behenský

89. Vínec, okr. Mladá Boleslav

1. S část obce, parc. č. 197/1; S-JTSK: 706469/1013275, 706467/1013272.

2. Výkopové práce pro kNN.

3. Zahloubený sídlištní objekt; doba laténská.

V rámci archeologického dohledu byly kontrolovány rýhy pro přeložení stávajícího kabelu NN. Na severovýchodní stěně jednoho z výkopů byl zachycen a dokumentován větší zahloubený objekt sídlištního charakteru s tmavě až světle jílovitou výplní. Z výplně objektu se podařilo získat malý soubor keramických střepů. Zkoumaný objekt lze na základě nálezů z výplně datovat do doby laténské.

Pavel Behenský

90. Vrátkov, okr. Kolín

1. Poloha Na Sibiři, ppč. 678/21-25; S-JTSK (okolo bodu): 713631/1050853.

2. Výstavba řadových rodinných domů; řezy v základových pasech.

3. Sídlíště; nespécifikované sídlištní jámy, hliník; kultura s lineární keramikou.

Na severním okraji intravilánu bylo v profilech základových pasů řadového rodinného domu zdokumentováno a ověřováno šest objektů obsahujících neolitické nálezy a keramiku kultury s lineární keramikou. Tento drobný záchranný výzkum umožnil alespoň přibližně stanovit rozsah neolitického sídliště kultury s lineární keramikou zachyceného povrchovým sběrem roku 1987 v cca 400 m severním směrem vzdálené cihelně Vrátkov (*Kudrnáč 1987*). Za poměrně významný fakt lze považovat dominantní polohu výšinného charakteru zkoumaného sídliště. Ačkoliv nalezená keramika byla většinou velice špatně dochovaná, bylo možné díky výzdobě a materiálu datovat tři objekty bezpečně do období kultury s lineární keramikou (nejspíše do mladšího III. stupně LnK), ostatní objekty bylo možné datovat obecně do neolitu.

Josef Dufek

91. Vykáň, okr. Nymburk

1. Východní okraj intravilánu, parc. č. 620/4, 620/6; S-JTSK: 713918/1043262.

2. Stavba rodinného domu a příjezdové komunikace; plošná skrývka.

3. Zahloubený objekt; mladší doba bronzová.

Původně neoznačená stavba, při náhodném dohledu zjištěno narušení archeologických situací v místě příjezdové komunikace k parcele. V profilech výkopu pro inženýrské sítě zde bylo zjištěno 13 zahloubených objektů.

Po dodatečném nahlášení stavby byl proveden archeologický výzkum formou dokumentace profilů objektů a jejich ovzorkování. U objektů, nad kterými nebyla nasypaná hromada vybagrované zeminy, se zdokumentoval také alespoň částečně jejich půdorys. Při stavbě RD bylo pak domluveno s majiteli pozemku, že po vyměření plochy stavby bude prostor pod RD prozkoumán v celé ploše. Po ručním začistění bylo tedy přistoupeno k exkavaci výplní objektů č. 14 až 32 a jejich následné dokumentaci a zaměření. Větší objekty, které se podařilo zachytit, lze datovat do mladší doby bronzové. U menších objektů, které neposkytly dostatek datovacího materiálu, lze předpokládat, že spadají do období mladšího pravěku. V blízkosti zkoumané plochy byly již dříve zjištěny také objekty z bylanského a z římského osídlení lokality.

František Doubek

92. Vyžlovka, okr. Praha-východ

1. Vyžlovka, ul. Na Návsí, parc. č. 357/1, st. 36, 456/3; S-JTSK (okolí bodu): 718193/1057872.
2. Stavba školní jídelny ZŠ Vyžlovka.
3. Situace vrcholně – pozdně středověké zástavby v historickém jádru obce; *obr. 45*.

Do úzké plochy (2,36 × 10,65) budoucího chodníku mezi severovýchodní stranou rozestavěné jídelny a jihozápadní stranou kamenné ohradní zdi školního dvora byla položena sonda 1, a to za účelem odkryvu zdi, jejíž jihozápadní zalícování bylo už na sklonku roku 2020 odhaleno v paralelně probíhající východní stěně základového výkopu pro stavbu jídelny (*Bernat – Behenský 2021*) Sonda měla také nahradit ztrátu archeologických informací z plochy pod předčasně vybetonovanou základovou deskou, tj. provést v sousedství desky řezy poměrně silným antropogenním souvrstvím, objasnit stratigrafické vztahy a datovat archeologické vrstvy i zachycenou zeď. V rámci sondy byla hladina výzkumu dovedena na úroveň povrchu podloží sprašového charakteru ve třech sektorech (1–3) širokých 1,0 m a umístěných napříč sondou na jejich koncích a uprostřed. Střední a jižní řez (sekt. 2, 3) probíhal přes zeď, zbývající úseky zdi byly odkryty postupně v sektorech 4, 5 a také v sektoru 8, rozšířením (0,75 × 0,80 m) sondy 1 k jihovýchodu. Zeď o síle 0,7–0,8 m, vystavěná z lomového a sbíraného kamene na hlínu, byla založena do mělkého základového vkopu ve stratigraficky starší antropogenní vrstvě. Zeď dlouhá asi 8 m, dochovaná podle velikosti kamenů do výšky jedné až tří vrstev, byla na severozápadním i opačném jihovýchodním konci rovně ukončena. Všechny uložení lze podle množství střepů běžných keramických nádob datovat

do pozdního středověku (14. – poč. 15. stol.). Podle stratigrafických vztahů je možné do stejného období zařadit i samotnou zeď. Ta snad uzavírala jednu (zadní?) stranu hospodářské zástavby nebo dvora středověké usedlosti. V sondě se dále ukázalo několik sloupových jam vytvářejících zřejmě dvě řady rovnoběžné s výzkumem odkrytou středověkou zdí, se stojící ohradní zdí dvora i se severovýchodní zdí budované jídelny. Podle nálezů je starší řada jam pozdně středověká, zatímco mladší jámy pocházejí až z industriálního období a patřily pravděpodobně dočasnému oplocení, snad z doby výstavby kamenné ohradní zdi dvora školy. Jedna z jam tohoto ohrazení obsahovala malý fragment šedé břidlicové destičky, patrně část školní tabulky na psaní. Na zbylých plochách sondy 1 (sektory 6 a 7) mezi odkrytou zdí a ohradní zdí pozemku nebyla hladina výzkumu pod úroveň skrývky snižována, nezkoumané objekty (sloupové jámy) byly jen zaměřeny na povrchu skrývky. Po skončení prací v sondě 1 pokračoval archeologický dohled na skrývce pro zpevněné plochy na severozápadní straně nové přístavby školní jídelny a u jezdu do dvora. Vrstvy starších zpevnění dvora byly vedením stavby ponechány jako dostatečně pevný podklad na místě, takže v celém rozsahu zpevněných ploch nedosáhla skrývka hluboká 0,3–0,5 m k úrovni archeologických situací.

Jiří Bernat – Milan Kukla

93. Záměstí u Rožďalovic, okr. Nymburk

1. Ulice Polní, parc. 355/36; S-JTSK: 687049/1026420.
2. Výstavba rodinných domů.
3. Zahluběný objekt, jáma; zemědělský pravěk, neolit nesp.

Na parcele byla provedena částečná skrývka pro budoucí zástavbu a v této ploše byly vyhloubeny rýhy pro základové pasy. Prohlídkou těchto pasů nebyl zjištěn žádný archeologický objekt. Na hromadě po skrývce byla nalezena část nejspíše neolitické kamenné sekerky. Ve vyhloubené šachtě na konci již dříve kopané vodovodní přípojky byla zjištěna jedna zahluběná jáma do sprašového podloží. Ta byla následně zdokumentována v profilech výkopu a ovzorkována. Z její výplně byla získáno několik zlomků keramiky, mazanice a zvířecích kostí.

František Doubek

94. Zápý, okr. Praha-východ

1. Západní okraj městyse Zápý, poblíž dálnice D11, parc. č. 251/2; 252/1, 3; S-JTSK: 724346/1037322.

Obr. 45. Vyžlovka. Sonda 1 s vyznačenými sektory 1–3.

2. Přeložka silnice II/101 – přeložka VTL plynu a vodovodu; řezy, plošný odkryv.

3. Pravěk zemědělský, doba laténská, raný středověk; *obr. 46 a 47.*

Značná část první etapy silničního obchvatu byla postavena již v průběhu roku 2021. Pouze část stavby při západním okraji městyse Zápy nemohla být dokončena z důvodu přeložky vysokotlakého plynovodu a páteřního vodovodu. Obě uvedené stavby leží v úseku C a D, který odpovídá označení ploch v rámci terénního výzkumu ukončeného v r. 2020 (viz *Baloun 2021*). Termín zemních prací byl nakonec stanoven na listopad roku 2021, kdy došlo k přeložení vodovodního potrubí. V otevřeném výkopu byla na západní stěně zdokumentována superpozice tří sídlištních objektů zapuštěných do jílovitého podloží (*obr. 46*). Jednalo se o nedatovaný pyrotechnologický objekt, laténskou polozemnici a časně slovanskou zásobnici. Po ukončení prací na přeložce vodovodu byla zahájena skrývka ornice v nové trase plynovodu. Po stržení ornice se podařilo identifikovat celkem 138 zahloubených sídlištních objektů (*obr. 47*). Kromě většího množství sloupových jamek bylo zdokumentováno několik zásobních jam, dvě polozemnice a jeden rozsáhlejší hliník.

Lukáš Baloun

Obr. 46. Zápy. Superpozice tří objektů.

Obr. 47. Zápy. Pravěké objekty po skrývce.

95. Zápy, okr. Praha-východ

1. SZ okraj obce, u kruhové křižovatky, parc. č. 352/3; S-JTSK: 723549/1036764.

2. Rodinný dům s provozovnou; dokumentace řezů.

3. Neolit, pravěk zemědělský.

V základových pasech pro rodinný dům s provozovnou bylo postupně identifikováno 11 narušených sídlištních objektů zapuštěných do jílovitého podloží. Veškeré situace byly dokumentovány na stěnách výkopu. Po dohodě s investorem se podařilo některé objekty zasahující do dna základových pasů prokopat v úplnosti. Soubor keramiky můžeme zařadit obecně do neolitu.

Lukáš Baloun

96. Zdětín, okr. Mladá Boleslav

1. JV část obce, parc. č. 28/1; S-JTSK: 711760/1022312.

2. Novostavba rodinného domu.

3. Zahloubený sídlištní objekt; pozdní středověk.

Výkopy pro základové pasy byl zachycen zahloubený sídlištní objekt. Objekt byl kresebně a fotograficky zdokumentován na řezu stěny výkopu a geodeticky zaměřen. Ze vzorkování jeho výplně se podařilo získat dva fragmenty pozdně středověké keramiky.

Pavel Behenský

97. Zdiby, okr. Praha-východ

1. Ulice J. Kámena, parc. č. 15; S-JTSK: 739300/1034414.

2. Přípojka kabelu nízkého napětí; sběr z hromady.

3. Časný novověk – novověk.

Liniový výkop vedený podél ohradní zdi hřbitova s kosterem Povýšení svatého Kříže narušil vrstvu s lidskými ostatky. Na místo nálezu byla jako první přivolána policie ČR. Soubor lidských kostí byl „odborně“ vyzvednut bez přítomnosti archeologa a odvezen na služebnu policie ČR do Odolené Vody. Teprve zde si mohl soubor převzít pracovník ÚAPPŠČ. Lidské kosti budou po vyhotovení antropologického posudku převezeny na zdibský hřbitov a uloženy do obecního hrobu.

Lukáš Baloun

98. Zdice, okr. Beroun

1. Ulice Družstevní; S-JTSK (okolo bodu): 776588/1057248.

2. Stavba rodinného domu.

3. Kulturní vrstva, nedatovaný zahloubený objekt; nálezy z haldy – neolit, raný středověk.

V místě budoucí stavby byla v momentě ohlášení stavby již hotová základová deska a bylo možné vzorkovat pouze haldy, z níž byly získány zlomky neolitické keramiky a jeden fragment raně středověký. V prostoru mezi stavbou a chodníkem byla při výkopu kanalizace zachycena kulturní vrstva cca 1 m mocná a část zahloubeného objektu, z něhož se však nepodařilo získat žádné nálezy.

Tomáš Polišenský

99. Zlatá, okr. Praha-východ

1. Čp. 18, ppč. 209; S-JTSK (okolí bodu): 723155/1050928.

2. Stavba RD; řezy v základových pasech.

3. Sídliště; nespécifikované sídlištní jámy, hliník, polozemnice; středověk, zemědělský pravěk.

V profilech základových pasů pro rodinný dům byly zdokumentovány a ověřovány čtyři objekty obsahující středověkou keramiku ze 13. století, jako intruze bylo zachyceno několik zlomků pravěké keramiky. Z katastru obce byly zatím publikovány nálezy z neolitu a doby bronzové. Nálezy objektů ze 13. století tak upřesňují polohu středověkého osídlení této obce.

Josef Dufek

Obr. 48. Zvířetice, hrad. Sonda 2.

100. Zvířetice, okr. Mladá Boleslav

1. Zřícenina hradu Zvířetice, parc. č. 239.

2. Záchranné zajištění a konzervace torza jižní hradební zdi hradu.

3. Pozdně středověké až novověké stavební situace v areálu zříceniny hradu Zvířetice (kulturní památka rejst. č. ÚSKP 29299/2-1769); obr. 48 a 49.

Při vnitřní a vnější straně jižní hradební zdi byly položeny čtyři ručně kopané zjišťovací sondy za účelem ověření stratigrafické situace a vztahu dalších zdív a vrstev k obvodové hradbě. V sondě 1 a 3 se podařilo odkrýt zdivo zříceného úseku dolního zdiva hradby. V sondě 2 (obr. 48) byl odkrýt další úsek hradební zdi a torza nejméně dvou vrstev cihlových podlah v interiéru zaniklé stavby přiléhající k vnitřní straně hradby. Ze zásypu se podařilo získat fragmenty keramiky, zvířecích kostí a zlomek komorového kachle. Sonda 4 (obr. 49) odkrýla další úsek dolní partie zdiva hradební zdi a také blok mladšího cihlového zdiva.

Pavel Behenský

Obr. 49. Zvířetice, hrad. Sonda 4.

PRAMENY A LITERATURA

- Babor, A. a kol. 2000:* Mnichovice. Kniha o historii, pamětihodnostech, přírodě a ostatních zajímavostech města. Mnichovice.
- Baloun, L. 2021:* Zápy, okr. Praha-východ. In: Lutovský, M. a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2020. *Archeologie ve středních Čechách* 25, 756–758.
- Beneš, Z. 2015:* Pašinka, okr. Kolín. In: Lutovský, M. a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2014. *Archeologie ve středních Čechách* 19, 862.
- Beneš, Z. 2021a:* Dobřichov, okr. Kolín. In: Lutovský, M. a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2020. *Archeologie ve středních Čechách* 25, 743.
- Beneš, Z. 2021b:* Lošany, okr. Kolín. In: Lutovský, M. a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2020. *Archeologie ve středních Čechách* 25, 738–739.
- Beneš, Z. 2021c:* Pašinka, okr. Kolín. In: Lutovský, M. a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2020. *Archeologie ve středních Čechách* 25, 741–742.
- Beneš, Z. 2021d:* Týnec nad Labem, okr. Kolín. In: Lutovský, M. a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2020. *Archeologie ve středních Čechách* 25, 753–754.
- Benková, I. – Čtverák, V. 1997:* Loděnice okr. Beroun, 1995–1996. Neolitické sídliště. *Archeologie ve středních Čechách* 1, 83–100.
- Bernat, J. 2015:* Kostelní Strmelice, okr. Praha-východ. In: Lutovský, M. a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2014. *Archeologie ve středních Čechách* 19, 858–859.
- Bernat, J. 2017:* Kostelní Strmelice, okr. Praha-východ. In: Lutovský, M. a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2016. *Archeologie ve středních Čechách* 21, 913–914.
- Bernat, J. 2019:* Kostelní Strmelice, okr. Praha-východ. In: Lutovský, M. a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2018. *Archeologie ve středních Čechách* 23, 746–748.
- Bernat, J. 2021:* Stříbrná Skalice, okr. Praha-východ. In: Lutovský, M. a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2020. *Archeologie ve středních Čechách* 25, 750–751.
- Bernat, J. – Behenský, P. 2021:* Vyžlovka, okr. Praha-východ. In: Lutovský, M. a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2020. *Archeologie ve středních Čechách* 25, 755.
- Dvořák, F. 1936:* Pravěk Kolínska. Soupis archaeologicalých památek Kolínska a Kouřimska. Kolín.
- Kabátová, K. 2018:* Mnichovické kříže. In: Kolektiv, Život Mnichovic. Speciální vydání ke 100. výročí vzniku Československa. Mnichovice, 30–31.
- Kopřivová, J. 2019:* Mladá Boleslav, okr. Mladá Boleslav. In: Lutovský, M. a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2018. *Archeologie ve středních Čechách* 23, 750.
- Kopřivová, J. 2020:* Týnec u Dobrovice, okr. Mladá Boleslav. In: Lutovský, M. a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2019. *Archeologie ve středních Čechách* 24, 639–640.
- Kopřivová, J. 2021:* Dobrovice, okr. Mladá Boleslav. In: Lutovský, M. a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2020. *Archeologie ve středních Čechách* 25, 733.
- Koutecký, D. – Sedláček, Z. 1984:* Pohřebiště bylanské kultury v Kolíně. *Památky archeologické* 75, 236–293.
- Kuča, K. 2004:* Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. VI. díl. Praha.
- Kudrnáč, J. 1959a:* Dokument C-TX-195901548. Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i. Dostupné z: <https://digiarchiv.aiscr.cz/id/C-TX-195901548>.
- Kudrnáč, J. 1959b:* Dokument C-TX-195901602. Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i. Dostupné z: <https://digiarchiv.aiscr.cz/id/C-TX-195901602>.
- Kudrnáč, J. 1987:* Dokument C-TX-198704218. Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i. Dostupné z: <https://digiarchiv.aiscr.cz/id/C-TX-198704218>.
- Kukla, M. 2019:* Úhonice, okr. Praha-západ. In: Lutovský M. a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2018. *Archeologie ve středních Čechách* 23, 760.
- Mattiello, L. 2021:* Tursko, okr. Praha západ. In: Lutovský M. a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2020. *Archeologie ve středních Čechách* 25, 753.
- Sedláček, A. 1998:* Hrad, zámky a tvrze království Českého. Díl XV. Praha.
- Vávra, M. – Šťastný, D. 2011:* Cerhenice, okr. Kolín. In: Lutovský, M. a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v letech 2009 a 2010. *Archeologie ve středních Čechách* 15, 1155.
- Volf, J. – Beneš, Z. – Kočár, P. – Kočárová, R. – Rypka, L. 2021:* Sídlště z doby římské v Plaňanech (okr. Kolín) v poloze U silnice. Sonda do podoby osídlení z konce 2. až 4. století v okolí pohřebiště Dobřichov-Třebická. *Archeologie ve středních Čechách* 25, 567–638.
- Vysloužilová, M. ed. a kol. 2006:* Stříbrná Skalice. Hradové Strmelice. Kostelní Strmelice. Hradec. Praha.

- Zemanová, P. 2018:* Hoštice, k. ú. Klíčany, okr. Praha-východ. In: Lutovský, M. a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2017. *Archeologie ve středních Čechách* 22, 754–755.
- Zemanová, P. 2016:* Řevnice, okr. Praha-západ. In: Lutovský, M. a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2015. *Archeologie ve středních Čechách* 20, 916–917.
- Zemanová, P. 2019:* Hoštice, k. ú. Klíčany, okr. Praha-východ. In: Lutovský, M. a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2018. *Archeologie ve středních Čechách* 23, 744.
- Zemanová, P. 2020:* Hoštice, k. ú. Klíčany, okr. Praha-východ. In: Lutovský, M. a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2019. *Archeologie ve středních Čechách* 24, 626.

Field research of the Institute of Archaeological heritage of Central Bohemia in the year 2021

This contribution contains the results of field archaeological investigations carried out by the Institute for Archaeological Heritage of Central Bohemia in the year 2021.

There are 100 excavations listed here in a brief form, which took place in the cadastral areas of 82 communities in Central Bohemia and in Prague. All positive findings are published: next to large-scale topsoil stripping on multicultural sites, also small-scale actions can be found here, documenting, for instance, a fragment of a cultural layer or an undated situation.

English by *Jan Machula*

Lukáš Baloun, Pavel Behenský, Zdeněk Beneš, Irena Benková, Alžbeta Bergerová, Jiří Bernat, František Doubek, Josef Dufek, Pavel Kubálek, Milan Kukla, Michal Lutovský, Lucia Mattiello, Tomáš Polišenský, Miloš Roháček, Lubor Smejtek, Vojtěch Volf, Petra Zemanová, Ústav archeologické památkové péče středních Čech, Nad Olšínami 448/3, 100 00 Praha 10